БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 84 (7084)
АПРЕЛИИН 9
СУББОТО
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТВОРЧЕСКО ОРГАНИЗАЦИНУУДТА ШҮҮМЖЭЛЭЛ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

Манай республикын арадай ажа... ба соёл культурые улам түргэ... хүгжөөхэ хэрэгтэ Коммунисти... парти, Советскэ правительст... тон ехэ анхарал оролдолго гарга... Республикымнай столица — ...-Удэ городто искусствын хэдэ ... эмхи зургаанууд: оперо ба ...дэй театр, ород, бурят драмати... театрнууд, гүрэнэй филармо... мүн тэрэшэлэн уранзохёолшод, ...позиторнууд, уранзураашадые ...дүүлһэн творческо Союзууд ...лана. Эдэ эмхи зургаануудай ...лмэрилэгшэд ба творческо ...зуудай гэшүүд жэлһээ жэлдэ ... олошоржо, шэнэ, залуу хүнүү... нэмээгдэжэ байна. Үнгэрһэн ...лэ Ленинградай гүрэнэй консер...орие амжалтатайгаар дүүргэжэ ...һэн хэдэн артистнар-дуушад опе... ба баледэй театрын коллективтэ ...хой. Максим Горькиин нэрэм...тэ Москвагай литературна инсти..., Ленинградай театральна ин...тудта болон ороной бусад дээдэ ...гуулинуудта манай республикын ...хон хүбүүд, басагад һуралсана.

Республикымнай искусствын эмхи ...аанууд ба творческо Союзууд ...эй үедэ ажал хүдэлмэреэ зарим ... һайжаруулжа, ажалшадые ...мунистическээр хүмүүжүүлхэ ...алда бага бэшэ нэмэлтэ оруул... байха юм. Бурят-Монголой опе... ба баледэй театрта ородой агуу... композитор Глинкын «Иван Су...н», Римский-Корсаковой «Хаа... амараг» гэжэ оперонууд,ород ...матическа театрта А. Степано... «Порт-Артур», А. Афиногено... «Үхибүүдэй эхэ» гэжэ пьесэнүүд ... театральна сезондо табигдажа, ...агшадаар сэхэтэ һайшаагдаһан ...а юм. Мүн тэрэшэлэн бурят ...матическа театрын коллектив ... хэлэн дээрэһээ оршуулһан зо...лнуудһаа гадна, нютагайнгаа ...матургнууд Ц. Шагжин, Д. Ба...абай гэгшэдэй бэшэһэн пьесэ...дые энэ сезон соо найруулан та... Тэрээнһээ гадна, манай рес...икын уранзохёолшод, уранзураа..., композиторнууд һүүлэй үедэ ...дынгөө ажал-ябуулгые эдэбхи... болгожо, хэдэн шэнэ номуудые ...һэн, уран зурагуудые зураһан, ... хүгжэм зохёоһон байха юм. Зү... творческо хүдэлмэрилэгшэдэй ... ажал, тэдэнэй туйлаһан эдэ ... тэды амжалтанууд арад зо... үдэрһөө үдэртэ ургажа байгаа ...турна эрилтэнүүдые хангажа ...е шаданагүй.

Манай театрнуудай табиһан зү...үүдтэ, уранзохёолшод болон ...позиторнуудай найруулан бэшэ... дуу хүгжэм дотор удхашана...гаа ба уранһайханайнгаа та... зохихогүй зүйлнүүд, бодото ...айдалые хазагайруулан ха...һан баримтанууд үсөөн бэшэ ...дэг байна. Жэшээлхэдэ, ма... республикын композиторнууд ...н поэдүүд һүүлшын жэлэй тур... дотор хүдөөгэй уранһайханай са...ятельностиин коллективүүдтэ, ... тэрэшэлэн үргэн ниитэ арад ...о зорюулжа, яһала олон дуунуу..., хүгжэмтэ зохёолнуудые най...ан бэшээ. Тэдэниинь зүбшэн ...һэнэй һүүлээр республикын ...турын министерствын уранһай... Совет һайшаажа, баталан аба... байха юм. Тиигэн гэтэрынь тэдэ ...уудай ехэнхи хубинь арад зоной ...а дэлгэрэн таранагүй, ямар нэ...гэн концертдэ гү, али радиодамжуулгада түрүүшын үедэ хоёр-нэгэ дуулагдаад лэ мартагдашана. Иимэ байхалаарнь хүдөө нютагуудай ажалшад, илангаяа залуушуул гүнзэгы удхатай, ирагуу һайхан аялгатай дуунуудые хүлеэһээр лэ зандаа үлэнэ бшуу. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, шэнэ зохёолнуудай бэшэгдээд байхада, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэ ёһо тэдыгээр халирхайгаар үнгэргэгдэнэ, композиторнууд, уранзохёолшодой дунда мэргэжэлтэй һайн, нүхэрэй ёһоной хурса шүүмжэлэл дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Хэрбээ хэн нэгэнэй шүүмжэлхы ажаглалта хэбэлшье, зүбшэн хэлсэлгын үедэ тэрээндэ «харюу үгэхэ», хэлэһэн баримтануудыень буруутуулха гэжэ оролдодог ушар үзэгдэнэ. Энэ жэлэй февралиин һүүл багаар республикын композиторнуудай Союзда болоһон шэнэ зохёолнуудай зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ эгээл иимэ һэдэлгэ гараһан байха юм.

Театрын табиһан зүжэгтэ гү, али уранзохёолшын найруулһан зохёолдо зүб руунь сэгнэлтэ үгэхын тула үсөөхэн тоото мэргэжэлтэдэй шүүмжэлхы ажаглалтаар хизаарлаха бэшэ, харин үргэн ниитэ арад зоной һанамжа, дурадхалые хараадаа абаха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Эгээл тиимэһээ театрнуудай хүтэлбэрилэгшэд, уранзохёолшодой Союз харагшадай, уншагшадай конференцинүүдые эмхитэйгээр, бэлэдхэл һайнтайгаар үнгэргэхэ ябадалда зохихо анхарал табиха ёһотой. Гэхэтэй хамта, зарим театрнуудай хүтэлбэрилэгшэд, уран зохёолнуудайшье авторнууд зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ нүхэдэй хэлэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые һайшаабашье, бодото дээрээ зүжэгэйнгөө гү, али номойнгоо дутагдалнуудые заһабарилангүй орхижорхидог ушар гарадаг. Жэшээлхэдэ, драматург Д. Батожабай «Дойбод сохилго» гэжэ юрэнхы дээрээ хурса удхатай, һайн пьесэ бэшэһэн юм. Энэ пьесын бэшэгдэжэ дүүрэһэнэй һүүлээр, мүн бурят драматическа театрта зүжэг болгон найруулагдаадшье байхада олохон нүхэд шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэһэн байна. Театрын хүтэлбэрилэгшэд, пьесын авторшье заагдаһан дутагдалнуудые заһабарилха тухай үгэеэ үгэһэн аад, элитэ ехэ хубилалта хэнгүй орхижорхиһон байна. Энэ хадаа шүүмжэлэлые ёһо тэдыгээр зүбшөөгөөд, һүүлээрнь буруушаан хаяһан ябадал мүн.

Гүн гүнзэгы удхатай, уранһайханайнгаа талаар бодото һайн искусствын болон литературын зохёолнуудые бии болгохын тула творческо хүдэлмэрилэгшэдэй дунда шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, нюур сахиха, бэеэ дээгүүр үргэхэ ябадалтай эрид тэмсэхэ ёһотой гэжэ манай парти һургадаг байна. Энээнэй тулада уранһайханай Советүүдэй хүдэлмэриие эдэбхитэй болгохо, уншагшадтай, харагшадтай холбоо барисаагаа үдэр бүхэндэ бэхижүүлхэ, шэнэ зохёолнуудай, зүжэгүүдэй зүбшэн хэлсэлгые эмхитэй һайнаар, бэлэдхэл түгэсөөр үнгэргэхэ зэргэтэй.

Манай республикын бүхы творческо хүдэлмэрилэгшэд—артистнар, уранзохёолшод, композиторнууд, уранзураашад арад зонойнгоо табиһан тон ехэ эрилтэнүүдые дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа, оюун бэлигээ зорюулха байһаниинь лабтай.

Хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зоны автономно республиканууд болон областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

...прелиин 7-до Москвада, Крем...ско Ехэ Ордон соо хара хүрьһэтэ... центральна зоны автономно ...убликанууд болон областьнуу... хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэ... түгэсхэлэй зүблөөн болобо.

...гэд **Н. А. Булганинай, Л. М. Ка...ганчын, Г. М. Маленковой, А. И. ...нинай, В. М. Молотовой, М. Г. ...рухинай, М. З. Сабуровай, Н. С. ...щевой, А. И. Кириченкын, П. Н. ...пеловэй, М. А. Сусловай** Прави...тельственна ложонуудта ерэжэ ...ланинь зүблөөндэ хабаадагшад ... удаан үргэлжэлһэн альга та...шаар угтаба.

...ра хүрьһэтэй бэшэ центральна ... колхозууд болон совхозуудай ... ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгые болон гүрэндэ тушаалгые ехэдхэхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ.

Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын делегациин түлөөлэгшэ Житомирско областиин Емельчинскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой звеньевой нүхэр Саух гэгшын Украинын хүдөө ажалшадһаа ехэ мэндые хүргэхэдэ зал үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтана.

Зүблөөндэ хабаадагшадта халуунаар угтагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **Н. С. Хрущев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

...гэдэхи сессидэ ерэһэн Бурят-...голой АССР-эй Верховно Сове...депутадууд Соведүүдэй нэгэдэхи Байшангай 2-дохи дабхарта № 49 комнато соо бэшүүлхэ байна.

№№ 28-43, 41-20 телефонуудаар асуужа мэдэхэдэ болохо.

ПОЛЕВОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ҮРГЭДЭЖЭ БАЙНА

Нүхэд колхознигууд, механизаторнууд! Тарилгада бэлэн гүт, бүхы юумэеэ бүридхэгты, үрэһэнэй таряа нара һалхинда байлгажа шанаржуулхаар болоо!

Механизаторнууд поли дээрэ гараа

ХЭЖЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). Хэжэнгын МТС-эй тракторна бүхы бригаданууд полинууд дээрээ гараһаар хэдэ хоножо байна. Механизаторнууд борнойлхоор болоһон пар болон намарай парнуудай полинуудые түүбэрилэн борнойлжо захаланхай. Зарим түрүү трактористнууд хоёр—гурбан үдэр соо 100-гаад гектар газар борнойлоод байна. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Горбаевай бригадын тракторист Гомбожап Доржиев хоёр үдэр соо 100 гектар газар борнойлоо. Мүн тэрэшэлэн эндэ нүхэр Ануфриевай хүтэлбэрилдэг бригадын тракторист Лушан Шойдуров 100 гектарта эртын борнойлго хээд байна.

А. Шулунов.

Яруунынхид яарахаар болоо

Аймагай МТС-үүд болон колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие дүүргээгүй. Эндэ кукурузын удхашанарые тооногүй

Урин дулаанаар ерэһэн апрель һара гаража, хабарай саг хүрэжэ ерэбэ. Хэдэн һара соо таряалангай поли, тала дайдые хушажа байһан хүнгэрэг саһан хайлажа, һайрам болобо. Колхозуудай үргэн дэлгэр таряалангай поли, шэнэ газар дээрэ үдэр һүнигүй үргэлжэ хүсэтэ тракторнуудай хүнхинэхэ саг болоо. Гэхэ зуура, Яруунын аймагай МТС-үүд болон колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие мүнөө хүрэтэр түгэсхөөгүй, үшөө яаралгүй һууһаар. Хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, тэрэниие хаһа болзор соонь эмхитэй һайнаар, агротехническэ эрхим шанартайгаар үнгэргөө хадаа мүнөө жэл баян ургаса туйлаха байна. Теэд, энээниие һайса мэдэжэ байбашье, илангаяа Сосновско МТС (директорынь нүхэр В. Нагорный), тэрэнэй харьяата колхозууд тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахые оролдоогүй, харин мүнөө хүрэтэр энэ хүдэлмэриие унжагайруулжа байна.

Тус МТС-эй олонхи колхозууд тарилгын үрэһэ хүрэнгөөр хүсэд хангагдаагүй юм. Колхозуудта бии байһан үрэһэ хүрэнгэ хүсэд сэбэрлэгдээгүй, сэбэрлэгдэһэниинь лабораторидо шалгагдаадүй. «Коминтерн», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд тарилгада хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгынгөө хахадыеншье бэлэдхээгүй. Теэд, эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Д. Ширапов, Д. Бандеев гэгшэд мүнөө болотор юу бодожо һуугаа гээшэб гэжэ асуултай болоно. Эдэнэр үрэһэ хүрэнгэтэй болохын тула ямаршье оролдолго гаргаагүй, харин гүрэнһөө абана бэзэбди гэжэ һанаа амархан һуугаад, хабарые угтаа юм. Тиихэдэ «Улаан Туяа», Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд овёсой, ячмениин үрэһөөр ехэ дутуу. Харин эдэ колхозууд шэниисын, хара таряанай хэдэн зуугаад центнер үлүү үрэһэтэй байжа, тэрэнээ андалдаа агсал хэнэгүй. «Муу үрэһэнһөө һайн ургаса бү хүлеэ» гэжэ арадай үгын ёһоор эндэхи колхозууд муу үрэһээ андалдахын, бии байһан үрэһээ тарилгын кондицида хүрэтэр сэбэрлэхын, мүн баһа дутуу үрэһээ бэлэржэ олохын тула ойрын саг соо зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

«Улаан Туяа», Ленинэй, «Коминтернын» нэрэмжэтэ колхозуудта наада захынь полевой станууд сэбэрлэгдэжэ бэлэн болоогүй, мориной тоног зэмсэг, колхоздохи хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүд, тэргэ, амһартанууд бүридхэгдэжэ заһабарилагдаагүй байна.

Сосновско МТС трактор заһабарилга мүнөө хүрэтэр дүүргээгүй, заһабарилагдаһан зарим тракторнуудта энэ тэрэ частьнууд дутана. Тиихэдэ хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые заһабарилга оройдоо 61 процент дүүргэгдэнхэй. МТС-эй главна инженер-механик Э. Доржиев, хүдөө ажахын машинануудай механик Ю. Рябов гэгшэд энэ хүдэлмэриие эртээнһээ эмхитэй һайнаар хүтэлбэрилөөгүй. Мүнөө хүдөө ажахын машинанууд: сеялкэ, борной, культиватор, анзаһан гэхэ мэтэнүүд хуу колхозуудта, үнгэрхэдөө таряалангай захаар суглуулагдаагүй хэбтэнэ. МТС-эй территори дээрэ нэгэ газар суглуулагдаагүй дээрэһээнь, тусгаар бригаданууд гаража, байра дээрэнь заһабарилжа байнхай. Тиимэһээ инженер болон механигуудай саг үргэлжын хиналтын үгы дээрэһээ энэ хүдэлмэри шанар муутайгаар хэгдэхэһээ гадна, үни удаан унжагайржа байна.

МТС-эй хабарай тарилгын хүдэлмэриин түсэбые мүнөө хүрэтэр табяагүй унжагайрһан дээрэһээ ямар хүдэлмэриие хайшан гэжэ, али сагуудта үнгэргэхэ тухай МТС, колхозууд хоорондын договор баталагдаагүй, тракторна бригадануудые трактористнуудаар бүридүүлээдүй, тракторнуудые хубаарилһан маршрудшье табигдаагүй байна. Энээниие МТС-эй директор нүхэр В. Нагорный түрүүтэй хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хэмжээ-ябуулгануудые зохёоһоор байтарнай саг ябашоод, «аргамнай болоогүй» гэжэ тайлбарилхаяа һэдэнэ. Мүн хабарай тарилгын үедэ хүсэд хүрэхэ горючи болон тоһодохо материал МТС-эй нефтебазада асарагдаагүй юм. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудаа мэдэжэ байбашье, МТС-эй дирекци, тэрэнэй директор нүхэр Нагорный, ахалагша мэргэжэлтэд Э. Доржиев, А. Симонова гэгшэд зохихо хэмжээ абанагүй, үшөөл яаралгүй һууһаар байна.

Орооһото ба тэжээлэй үнэтэ культура болохо кукуруза тарилгада Яруунын аймагай хоёр МТС-үүд болон колхозуудта бэлэдхэл ябуулагдажа эхилээдүй. Яахадааб гэхэдэ, эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд кукурузын удхашанарые тооногүй, хубхай хооһон хөөрэлдөөгөөр хоног үдэрөө үнгэргэжэ байна. Иимэ байдалтай партиин Яруунын айкомой, аймгүйсэдкомой эбсэжэ, ямаршье хэмжээ абаагүй байһаниинь гайхалтай. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, аймагай алишье колхозуудта кукуруза тариха тухай ганса түсэб саарһан дээрэ хараалагдаад, тэрэнээ хайшан гэжэ бэелүүлхэ тухайгаа бодотоор юушье хээгүй байна. Жэшээлхэдэ, Сосновско МТС-эй колхозууд хамта дээрээ 900 гектарта кукуруза тариха аад, оройдоо ганса «СШ-6» гэжэ сеялкэтэй, харин юрын сеялкэнүүдые кукуруза тарилгада тааруулжа эхилээдүй байна.

—Иигээд табан сеялкэ тааруулан заһабарилха һанаатайбди, — гэжэ МТС-эй главна инженер-механик нүхэр Доржиев һаял «һанаашалжа» байһан тухайгаа мэдүүлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ МТС-эй харьяата колхозууд 200 гектар кукурузые ганса сеялкээрээ июнь һара гаратар таряад, тэрэнээ харууһалаагүй, оролдожо ургуулаагүй дээрэһээ мүртэй ургаса абаагүй һэн. Харин энэ алдуугаа мүнөө жэлдэ дабтахын туйлда хүрэжэ байна. Кукуруза тариха газар дээрэ нэгэшье колхоз агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргөөгүй. Механизаторнууд болон колхознигууд кукурузые түрүү аргаар тариха тухай, тэрэнэй ехэ удхашанартай хүсэд һайнаар танилсуулагдаагүй байна. Кукурузые тарижа ургуулха тусгаар звенонууд колхозуудта эмхидхэгдээгүй. Энэ шухала хэрэгтэ ВЛКСМ-эй айком, тэрэнэй нэгэдэхи секретарь нүхэр С. Доржиев эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй аад, бодото хэһэн юумэниинь үгы. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза ургуулха комсомольско-залуушуулай звено бии болгохо гэлсэһэн аад, ВЛКСМ-эй айкомой нютаг дээрэнь туһалаагүй, колхозой правлениин дэмжээгүй дээрэһээ звенодо комсомольско организациин секретарь нүхэр Самбуев гансаараа тоологдоно. Тиихэдэ тус колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. Бандеев) 100 гектарта кукуруза тарихаар хараалаад, тэрэнээ тарижа ургуулхын тулада ямаршье бэлэдхэл хээгүй, «ургаха гээшэ гү, али үгы гү, юрэдөө туршаад үзэе» гэжэ маргаһаар. Гансашье энэ колхоздо кукурузын удхашанарые тооногүй бэшэ, харин аймагай олонхи колхозуудай, илангаяа «Улаан Туяа», Молотовой, Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гээгдэнги буруу һанаанда эзэлэгдэнхэй. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, тэдэнэр кукуруза тариха тухай хооһон хубхай хөөрэлдөөгөөр ажалаа хизаарлажа, энэ гэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй. Мүнөө аймагай гансахан «Путь Социализма» колхоз кукурузын үрэһэ хүрэнгэтэй.

МТС-үүдэй агрономууд, тэдэниие хүтэлбэрилжэ байдаг главна агрономууд нүхэр А. Симонова (Сосновско МТС), нүхэр А. Бурдонов (Эгэтын МТС), тиихэдэ хүдөөгэй лекторскэ нэгэдэл болон группын лекторнүүд кукурузын удхашанар, ниитын малда тэжээлэй база байгуулха асуудалые тэрэнэй шиидхэхэ байһан тухай партиин ЦК-гэй январска Пленумэй онсо тэмдэглэһэниие үргэн ниитэ колхознигууд ба механизаторнуудай дунда һулаар тайлбарилна. Тиихэдэ МТС-үүдэй главна зоотехнигүүд П. Чебунин, Ц-Д. Эрдынеев, мүн колхозуудта хүдэлмэрилжэ байһан бусад зоотехнигүүдшье энэ асуудалда хамаархадаггүй, харин тарижа ургуулаа һаань, малдаа эдюулхэһээ бэшые мэдэнэгүй. Иигэжэ кукурузын удхашанарые тоохогүй ябадалые болюулха, тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула партиин Яруунын айком, тэрэнэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Ч-Ц. Доржиев, аймгүйсэдком, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр В. Филиппов зохихо хэмжээ дары абаха зэргэтэй.

Унжагайрагшадые саг хүлеэдэггүй. «Хабарай нэгэ үдэр жэл соо тэжээдэг» гэһэн арадай сэсэн үгые һанажа, хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула яруунынхидай яарахаар сагынь болоо.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

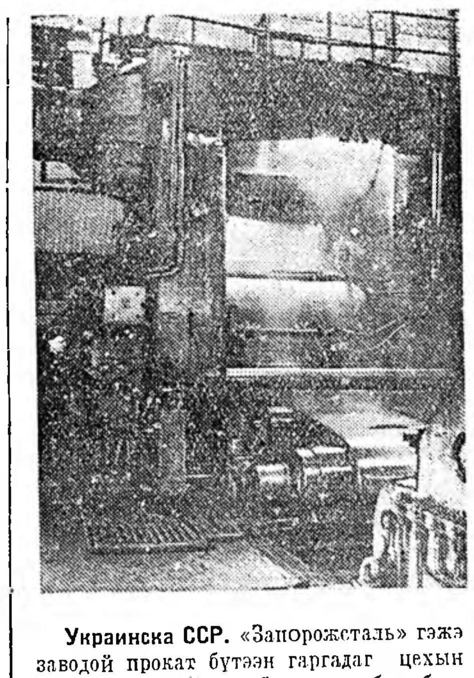
Бэлэдхэл һайнтайгаар угтахань

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой огородой бригадынхид хабарай тарилгада бүри намарһаа бэлэдхэжэ захалһан байна. Энэ жэлдэ тус бригада хамта 18 гектарта тарилга хэхэ юм. Хараалагдаһан түсэбэй ёһоор парнигуудта оруулхын тула 206 тонно үжөөгдэһэн наг шэбхэ зөөгдэжэ бэлэдхэгдээ. Хартаабха тариха газар дээрэ 160 тонно наг шэбхэ гаргагдаад байна. Хартаабхын полидо наг шэбхэ адхаха хүдэлмэридэ 6 мори тэргэ, олохон колхознигууд хабаадана. Бригадын гэшүүн Юможап Эрдыниева наг шэбхэ зөөхэ зуураа, үдэр бүри нормоёо 120—150 процент дүүргэжэ, бусадта эрхим ажалай жэшээ харуулна.

Энэ жэлдэ бригадынхид овощной культурануудые имагтал квадратно ... квадратно-гнездовой аргаар тариха гэжэ шиидэнхэй. Овощиин рассаданууд гол түлэб үтэгжүүлгэтэй горшоогхонууд соо ургуулагдаха юм. Горшоогхонуудые хэхэ түсэб дүүргэгдэхэ дүтэлөө. Мүнөө хамта 40 мянган хэһэг горшоогхонууд хэгдээд байна. Горшоогхонуудые хэхэ хүдэлмэридэ ябажа байһан колхознигууд Д. Батуева, С. Цивилева, Р. Батуева гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо 110—140 процент дүүргэнэ.

Хартаабха болон овощь тарихын тулада үнгэрэгшэ жэлдэ парлагдаһан үрэжэлтэй һайн газар шэлэгдээ, хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр бэлэдгэдээ. Бригадынхид энэ жэл хартаабхын гектар бүридэ 22 центнер үрэһэ тарихаар хараална. Хартаабха бүхыдөө квадратно-гнездовой аргаар таригдахань.

В. Тараскин.

Украинска ССР. «Запорожсталь» гэжэ заводой прокат бүтээн гаргадаг цехын коллектив табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө амжалтатайгаар мүрысэжэ байна. СССР-эй хара металлургиин министерство ба ВЦСПС хадаа үнгэрэгшэ жэлэй IV кварталда эрхим үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө ороной прокатна цехүүдэй дунда нэгэдэхи һуури эзэлээ гэжэ тоолоод, тус цехын коллективтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Запорожсталь» гэжэ заводой прокатна цех соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Эб найрамдалые эрхим ажалаараа бэхижүүлэе!

Һурагшад гараа табия

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга доро гар табилгада зорюулагдаһан суглаанууд Республикын бүхы һургуулинуудаар үнгэржэ байна. Багшанар болон һурагшад олонациональна советскэ арадтаяа хамта Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые һайшааһан, тэрэниие дэмжэһэн тухайгаа өөһэдынгөө халуун зүрхэнһөө мэдүүлнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга доро гараа табилгада зорюулагдаһан суглаан республикын бурят дунда һургуулида олон тоото багшанар болон һурагшадай хабаадалгатайгаар болобо.

Һургуулиин директор нүхэр Н. Дабжаев суглаа нээхэ зуураа, социализм ба демократиин лагериин хэды ехэ хүсэтэй байһыень тэмдэглэбэ.

—Фашистнууд дэлхэйн хоёрдохи дайнда миниие абые алаа һэн,—гэжэ наймадахи классай һурагша Д. Санданова хэлэбэ.—Мүнөө далайн саадахи агрессорнууд дахяад дай һүжэрөөхэ гэжэ оролдожо байна. Бидэ эрхим һуралсалаараа эб найрамдалай түлөө тэмсэхэбди.

Һургуулиин үнинэй багша Д. Егоров, арбадахи классай һурагша Б. Кушеев гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые һайшаан дэмжээ.

Һүүлээрнь, суглаанда хабаадагшад Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга доро гараа табихадаа, «Бидэнэр дай хүсэнэгүйбди», «Эб найрамдал дайниие илаха!» гэжэ мэдүүлээ.

Д. Цыремпилов.

Дайн сэрэг манда хэрэггүй

Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» колхозой таряанажалай 5-дахи бригадын гэшүүдэй, мүн тус бригадын газар дээрэ хүдэлмэрилдэг малшадай хамтын суглаан һаяхан болоо. Энэ суглаан дээрэ таряанажалай бригадынхид ба малшад атомна дайнай аюулда эсэргүүсэхые уряалһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга тухай элидхэл дуулаад, эб найрамдалые яажа хамгаалха тухай зүбшэн хэлсэһэн байна.

—Хүнэй шуһаар ундалха зорилготойгоор бүлэг шунахай дайсадай бэлэдхэжэ байһан дайе советскэ хүнүүд буруушаан хориноd. Урдаа табигдаһан даалгабаринуудаа дүүргэжэ, баатар хүсэтэ ажалаараа үшөө шанга сохилто дай үүдхэгшэдтэ үгэхэбди, — гэһэн үгэнүүдые суглаагшад суглаан дээрээ хэлэһэн байна. Тэрээнэй һүүлээр нэгэн дуугаар һайшаагдаһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилган болобо. Бүхыдөө 121 хүн гараа табижа, дайн сэрэгтэ дурагүй байһанаа дахин мэдүүлбэ.

С. Банзаракцаев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хөөрэлдэхэнь ехэ, хэһэниинь бага

Партиин Баргажанай айком малшадай дунда политическэ хүдэлмэри эмхидхэнэгүй

Ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха тухай Баргажанай аймагта партийна конференци, пленум, эдэбхитэдэй суглаан бүхэндэ хэлсэдэг, гоёор бэшэһэн тогтоолнуудые абадаг юм. Теэд бодото дээрээ энэ шухала хүдэлмэри тон һулаар, ёһо тэдыгээр үнгэргэгдэдэг байна. Хэрбээ Советүүдтэ һунгалтын үедэ агитаторнуудай хүдэлмэри зарим тэды һайжарбашье, мүнөө үедэ баһал һөөргөө һуларба. Читканска, Сувинска, Уланай ба бусад агитколлективүүд һүүлэй үедэ хүдэлмэреэ ехээр һуладхаа.

—КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые хэр зэргээр шудалжа байнат?—гэжэ асуухада, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод тус тогтоол тухай юушье мэдэхэгүй байба.

—Таанарай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ямараар ябуулагданаб? — гэжэ саашадань асуухада, хонишод иигэжэ харюусана: «Бидэнэр колхозойнгоо центрһээ 25 километрын газарта ажаһуунабди. Тиимэһээ орон дотор боложо байһан һонинуудһаа байтагай, колхозойнгоошье һонинуудые ехэ хожомдожо дуулагшабди. Фермэдэмнай агитатор үгы. Колхозоймнай парторг нүхэр Меньшиков үбэлжэлгын эхилхэһээ хойшо нэгэ дахин ерээ һэн, теэд бидэнэртэй ямаршье хөөрэлдөө үнгэргэнгүй бусаа бэлэй».

Мүн Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Арсентьев һүүлэй үедэ агитколлективэйнгээ хүдэлмэриие бүри хэрэглэхээ болишоо. Агитаторнуудтай семинар үнгэргэдэггүй, тэдэнэй юушье хэжэ байһыень мэдэдэггүй юм. Нүхэр Арсентьев өөрөө гүүртэ, отара дээгүүр ябажа, малшадтай хөөрэлдэдэггүй, агитаторнуудай хүдэлмэриие шалгадаггүй. Тус колхозой Хабаржаан гэжэ газарта байдаг холын ОТФ-дэ үбэлжэлгэ ехэ муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Һаянай тэндэ 53 толгой хурьгад гарзалаа. Эндэ тохёолдоһон бэрхэшээлтэй байдалые һайжаруулхын тулада хэмжээ абтанагүй, хонишодой дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үнинэй үнгэргэгдэнэгүй. Нүхэр Арсентьев тус фермэдэ ерэдэгшьегүй байха юм.

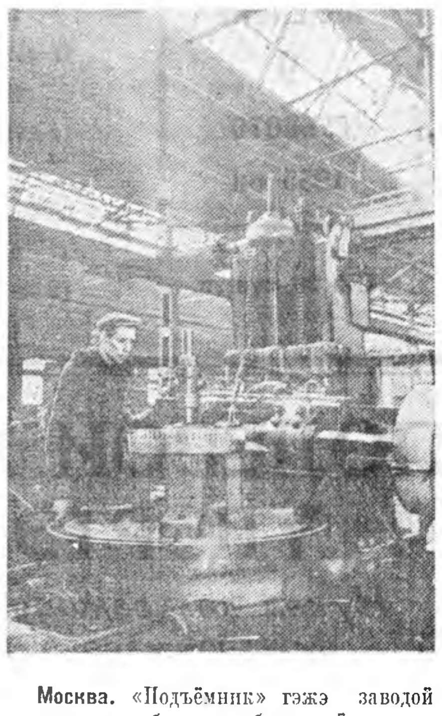
Хүдөө ажахые, илангаяа малажалые саашадань эрид хүгжөөхэ асуудал колхозуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй гол шухала зорилго болонхой. Тиимэһээ ниитэ-политическэ хүдэлмэриие мүнөө үеын зорилготой зохилдуулан табиха шухала. Парти, правительствын шиидхэбэринүүдтэй, наукын туйлалтануудтай, хүдөө ажахын түрүү арганuудтай малшадые танилсуулхын тулада агитаторнууд өөһэдөө һайн бэлэдхэлтэй байха зэргэтэй. Теэд Баргажанай аймагта агитаторнуудые шэлэн олохо ба хубаарилан табиха асуудалда анхарал багаар хандуулагдана. Партийна эхин организацинууд гүүртэ, отаранuудта бэлэдхэл багатай хүнүүдые агитаторнууд болгон эльгээдэг заншалтай. Ехэнхидээ «хэн хаана хүдэлмэрилнэб, тэрэ тэндээ агитатор» гээд, хүнэй бэлэдхэл ба шадабариие хараадаа абалсангүй, агитационно хүдэлмэриин ямаршье дүй дүршэлгүй хүнүүдые томилдог байна. Тиихэдэ политическэ талаараа бэлэдхэл һайнтай хүнүүд—багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад ехэнхидээ лекторскэ нэгэдэлдэ гэшүүд болон ородог. Теэд тэдэнэй олонхинь «бидэнэр лекторнүүд гээшэбди, манда ехэ аудитори хэрэгтэй» гэжэ дээрэлхүү зан гаргаад, бригада, фермэнүүдээр гаража, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй. Жэшээнь, Уланай лекторскэ нэгэдэлэй нэгэшье гэшүүниинь 1955 ондо фермэнүүд дээгүүр ябажа, лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөгүй. Иимэ байдал ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ нүлөө багатай байна. Хүдөөгэй лекторнүүд гансал лекци уншаха бэшэ, харин гүүртэ, отаранuудта хүдэлмэрилжэ байһан малшадай дунда элдэб темэнүүдээр һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ ёһотой.

Мүн партиин айкомой элидхэлшэд малшадай дунда лекци, элидхэлнүүдые хаа яаа хэнэ. Мүнөө тэндэ хамта 25 элидхэлшэд тоологдоно. 1955 ондо тэдэнэр партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолоор ойрйдоо 11 элидхэл хээ, тиихэдээ тэдэнэй олонхинь колхозой центрнүүдээр үнгэргэгдөө. Энээн дээрэһээ харахада малшадай культурна эрилтые хангаха асуудалда эндэ анхарал багаар хандуулагдана, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ехэнхидээ политическэ бэлэдхэл багатай хүнүүдтэ найдагдана. Энээн тухай «Большевик» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Портнягин иигэжэ хөөрэнэ: «Манай колхоздо һайн бэлэдхэлтэй лекцинүүдые хэхээр хүнүүд үсөөн. Теэд партиин айкомой зүгһөө энэ гэхэ туһаламжа абанагүйбди. Лекци болон элидхэл хэхыень гуйхада, «таанар өөһэдөө аргыень олоод үнгэргэгты» гэжэ айкомойхид хэлэдэг. 1954 оной декабрь һараһаа хойшо МТС-һээ, аймагай центрһээ нэгэшье хүн манай колхоздо ерэжэ лекци гү, али элидхэл үнгэргөөгүй, агитаторнуудай семинар хээгүй».

Мүнөө малшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриин гуламтань культбазанууд болоно. Теэд олонхи культбазанууд хүдэлмэрээ муугаар, нэгэ янзаар, түсэбгүйгөөр эмхидхэнэ. Тэндэнь нэгэ хэдэн ном, хуушараһан газетэ, журналнуудһаа бэшэ юумэ байдаггүй. Хэрбээ радиоприёмник бии һаа, тэрэнь ехэнхидээ дуугардаггүй. Сэхыень хэлэхэдэ эмхидхэгдээ болоһон культбазанууд муугаар түхеэрэгдэһэн улаан булангуудһаа юугээрээшье илгарнагүй. Партийна эхин организацинуудай секретарьнууд культбазануудые эмхидхээ болоһондоо дашуураад һанаагаа амаршоо. Культбазанууд ямараар хүдэлмэрилнэб гэжэ харадаггүй, хүдэлмэриень һайжаруулха тухай оролдоногүй.

Малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһанай үшөө нэгэ шалтагаан хадаа партиин айкомой инструкторско группа хүдэлмэрээ шэнэдхэн хубилгаагүй. Куйтунска МТС-эй харьяата «Большевик», Маленковой, Ворошиловай нэрэмжэтэ, XVIII партсъездын, Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай дэргэдэ хоёр инструктор хүдэлмэрилхэ байһан аад, мүнөө нэгэниинсшье үгы. Тиимэһээ тус колхозуудта малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриин һулаар ябуулагдажа байһаниинь гайхалтай бэшэ.

О. Раднаев,
манай корреспондент.

Москва. «Подъёмник» гэжэ заводой коллектив табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэнэ.

Механо-хабсаралгын цехын зуборезчик И. А. Устинов ажалай ехэ амжалтануудые туйлаа. Тэрэ хадаа халаанайнгаа нормые үдэр бүри 300—400 процент дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механо-хабсаралгын цех соо И. А. Устинов үргэлгын электрическэ кранай детальда шүдэ гаргажа байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

КУРУМКАНАЙ АЙМАГТА

УРАНҺАЙХАНАЙ САМОДЕЯТЕЛЬНОСТИИН ХАРАЛГА

Аймагай уранһайханай самодеятельностиин харалга боложо, арадай дундаһаа гараһан оюун бэлигтэнэй шалгалта үнгэргэгдэбэ.

Барагханай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид уран бэлигэйнгээшье, эмхидхэлэйнгээшье талаар онсо илгаржа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тэдэнэй табиһан Х. Намсараевай «Жаргалай түлхюур» гэжэ зүжэг харагшадые тон ехээр баясуулаа.

Удаадахи һууринуудые аймагай хэлхээ холбооной конторын, Курумканай дунда һургуулиин коллективүүд хубаагаа. Түрүү һууринуудые эзэлһэн коллективүүд болон хабаадагшад грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ СЛЁТ

Хабарай амаралтын үедэ аймагай пионернүүдэй слёт үнгэргэгдөө. Пионернүүдэй уралан хэһэн зүйлнүүдэй выставкэдэ һайн экспонадуудые асарһан ба уранһайханай самодеятельностиин һонирхолтой номернуудые бэлдэһэн, Хүшэгөөрэй долоон жэлэй һургуулиин коллектив түрүү һуури эзэлээ. 2-дохи һуурие Галтайн долоон жэлэй, Курумканай дунда һургуулинууд хубаагаа.

УНШАГШАДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Аргадын дунда һургуулида уранзохёолшо Н. А. Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэһэн романаар уншагшадай конференци һаяхан болоо. Ород хэлэнэй ба литературын багша З. К. Торопова уранзохёолшын ажабайдал, ажал-ябуулга тухай элидхэл хээ. Һүүлээрнь һурагшад-комсомолецууд ном соо бэшэгдэһэн образууд тухай элидхэл хээ.

Ц. Дондокова.

Советско-японско харилсаануудай асуудал тушаа

ООН-эй дэргэдэ байдаг японско саг үргэлжын ажаглагша посол Савадай февралиин 5-да дамжуулһан нотодо харюу болгон Токиодо байдаг советскэ түлөөлэгшэ А. И. Домницкий гэгшын Японии премьер-министр Хатоямада февралиин 16-да мэдүүлгэ хэһэн тухай урда тээнь хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн. Тус мэдүүлгэ соонь иигэжэ заагдаһан байгаа. Японо-советскэ харилсаануудые һайжаруулгада зорюулан хэгдэжэ болохо алхамууд тухай асуудалаар һанамжанууд тухайгаа хөөрэлдэхэ тушаа Советскэ правительствын дурадхалые зүбшөөжэ ба энэ зорилгоор хэлсээнүүдые хэхээр бэлэн байһан тухайгаа Японско правительствын ното соогоо мэдүүлһыень Советскэ правительство ханангяар хүлеэһэн байна.

Японско посол Савада хадаа Японско правительствын харюутай нотые ООН-дохи советскэ түлөөлэгшэ А. А. Соболевто февралиин 23-да барюулһан байгаа. Японо-советскэ харилсаануудые һайжаруулха тухай асуудалаар хэлсээнүүдые хэжэ эхилхээр бэлэн байһан тухайгаа, эдэ хэлсээнүүдые Нью-Йоркдо хэбэл таарамжатай гэжэ тооложо байһан тухайгаа Японско правительство энэ ното соогоо мэдүүлээ һэн.

Токиодо байдаг советскэ түлөөлэгшэ А. И. Домницкий Японско правительствын түлөөлэгшэ г-н Мацумото гэгшэдтэй апрелиин 4-дэ уулзажа, доро дурсагдаһан удхатай мэдүүлгэ тэрээндэ барюулаа: «Японии премьер-министр господин Хатоямада дамжуулхын тулада, советскэ-японско харилсаануудые һайжаруулха тухай хэгдэхээр хараалагдажа байһан хэлсээнүүдые ямар газарта үнгэргэхэ тухай асуудалаар нотые ООН-эй дэргэдэ байдаг японско ажаглагша посол Савада СССР-һээ ООН-до байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ посол Соболевто февралиин 23-да барюулһан байгаа.

Японско правительствын дурсагдаһан нотые шэнжэлжэ үзөөд Советскэ правительство иимэ тобшолол хэбэ. Мүнөө тохёолдоод бай... эрхэ байдалда советско-японско х... сээнүүдые энээндэ сэхэ хамаат... оронуудай столицануудай нэгэнд... тусхайлбал, Токиодо гү, али Мос... вада үнгэргэбэл таарамжатай ба... на.

Тиихэдээ, Фукуока ба Кагоси... городуудта премьер-министр г-н ... тоямын февралиин 5-да, 7-до м... дүүлгэ хэхэдээ дурсагдаһан хэлс... нүүдые Москвада гү, али Токио... үнгэргэжэ болохо байна гэжэ хэ... һые Советскэ правительство хар... даа абалсана.

Дээрэ хэлэгдэһэнтэй дашар... дуулан, харилсаануудые һайжару... ха асуудалаар советско-японско х... сээнүүдые Москвада гү, али Токи... до үнгэргэхэ тухай Японско пра... тельствын һанамжа мэдэхые ... ветскэ правительство хүсэнэ».

Советскэ правительствын ап... лиин 4-нэй мэдүүлгэдэ Японско п... вительствын харюу үшөө абтаад...

Гэбэшье, хариин гүрэнүүдэй х... лэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор Совет... правительствын дурсагдаһан ... дүүлгэ японско парламентын до... палатын гадаадын хэрэгүүдые ... хилхэ Комиссиин заседани ... апрелиин 6-да зүбшэн хэлсэгд... байна. Энэ заседани дээрэ Япон... гадаадын хэрэгүүдэй министр ... Сигемицу үгэ хэлээ. Советскэ пра... тельствын мэдүүлгын удха ту... тогтохо зуураа, Токиодо байдаг ... ветскэ түлөөлэгшэдтэй японско ... лын түлөөлэгшэд хөөрэлдөө хэхэ... советско-японско хэлсээнүүдые М... вада гү, али Токиодо хэжэ бол... байһан тухай мэдүүлээгүй юм гэ... хэбэртэйгээр хэлэһэн байна.

Мэдээжэ болоһоной ёһоор, г-н С... гемицу гэгшын баталамжанууд ... дото баримтатай тааралдана... Үнэндөө, советско-японско харилс... нуудые һайжаруулха тухай хэм... нүүдые Москвада гү, али Токи... үнгэргэжэ болохо байһан ту... японско талын түлөөлэгшэд А. ... Домницкитой уулзахадаа мэд... һэн байгаа.

(ТАСС)

Модо урадхуулгые эмхитэйгээр эхилхэ

(Модо урадхуулагшадай республиканска зүблөөнһөө)

Республикын модо урадхуулгын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн һаяхан Улан-Удэ городто болобо. Тэрэ зүблөөндэ «Забайкаллес» комбинадай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Республикын модо урадхуулгын предприятинуудай энэ жэлэй навигацида ямараар бэлэдхэжэ байһан тухай асуудалые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ. Үдын модо урадхуулгын конторын начальник нүхэр Балин, Онохойн модоной комбинадай директор нүхэр Евдокименко, Байкальска модо урадхуулгын конторын начальник нүхэр Гапаненко гэгшэд дурсагдаһан асуудалаар элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Советскэ Союзай модо бэлэдхэгшэдтэ КПСС-эй ЦК-гэй хандаһан Хандалгые Бурят-Монголой модо бэлэдхэгшэдэй хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, ажалаа һайжаруулжа байһаниие элидхэлшэд болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Үдын модо урадхуулгын конторо үнгэрэгшэ жэлэйнгээ навигациин түсэбые бүхы дээрээ дүүргэһэн байгаа. Гэбэшье, пикетнэ бригадануудые хүсэд бүридүүлээгүй дээрэһээ модо урадхуулгын графигые таһалдуулһан юм. Тиигэжэ Үдэ голоор модо урадхуулха график—25 үдэрөөр, Худан голоор—33 үдэрөөр һаатаа һэн. Модо урадхуулха графигай таһалдуулагдаһан дээрэһээ 121 мянган түхэриг мүнгэн үлүү ехээр гаргашалагдаа. Эдэ бүхы дутагдалнууд энэ жэлэй навигацида бэлэдхэхэ үедэ хараада абтаһан байна.

Энэ жэлэй навигацида бэлэдхэхэ түсэбөө Үдын модо урадхуулгын конторо гол түлэб дүүргээ. Тиигэбэшье энэ конторын мэдэлдэ байдаг Худан, Дээдэ Үдэ, Курба голнуудай модо урадхуулгын участогууд энэ навигацида бэлэдхэхэ түсэбөө оройдоол 73—79 процент дүүргээ.

Худан голой модо урадхуулгын участогта (начальнигынь нүхэр Машанов) ажалай эмхидхэлэй һула, хиналта шалгалтын муу байһан дээрэһээ механизмууд ехэ муугаар ашаглагдана. Курба голой модо урадхуулгын участогта (начальнигынь нүхэр Полканов) мүн лэ нимэрхүү байдалтай.

Онохойн модоной комбинат хабар-зунай хүдэлмэридэ үшөө бэлэн болоодүй. Эндэ механизмууд ехэ удаанаар заһабарилагдана. Уһан соохоо модо татаха транспортёрнууд эндэ 1953 онһоо хойшо баригдажа байбашье, мүнөө болотор дүүргэгдээдүй. Онохойн барилгын-монтажна управлени (начальнигынь нүхэр Рогожин) барилгын хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Энэ управлени үнгэрэгшэ жэлдэ промышленна болон байрын нэгэшье гэр ашаглалгада оруулаагүй. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд нэгэ барилгаяа ... гэнгүйгөөр нүгөөдыень эхилнэ.

Модо урадхуулгын участогу... леспромхозуудай саг соонь ... буулгаагүй дээрэһээ модо у... хуулагшадай хүдэлмэри ехээр һа... даг гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэ... Олохон леспромхозууд модо ту... ха түсэбөө үшөөл хангалтаг... дүүргэжэ байна. Байкальска ... промхозой муугаар ажаллаһа... боложо Байкальска модо урадху... гын конторо ехэ таһалдалда ор...

Дээдэ складуудта ехэ хэм... нэй модон урадхуулха газарта ... рагдангүйгөөр, хорхойдо эдюулж... тана гэжэ нүхэд Лаптева, Соко... болон бусад хэлээ.

Байкало-Селенгинскэ гол мүр... пароходствын саг соонь транс... үгэдэггүй дээрэһээ модо урадху... шадай хүдэлмэридэ ехэ һаад ... руулагдана гэжэ үгэ хэлэгшэд м... тэмдэглээ.

Модо урадхуулагшадай гарза... тэйгээр ажалладаг тухай «А... лесосплавай» түлөөлэгшэ нүхэр ... токов хэлээ. Жэшээнь, Онохойн ... доной комбинат үнгэрэгшэ жэлэй ... до урадхуулгын сезондо 5 ми... 12 мянган түхэригэй гарза хээ. ... модо урадхуулгын конторо ... оруулаа гэжэ тоологдобошье, ... дөө 1 миллион 700 мянган түхэ... гарза хэһэн байна.

Зунай үедэ модо урадхуулагш... һайн байра байдалаар хангаха т... Машанов, Зимирев, Цыбиков ... бусад хэлээ. Үнгэрэгшэ жэлэй ... урадхуулгын сезондо олохон у... гуудта хүдэлмэришэдые эд ба... гаар хангалга муугаар эмхид... һэн байна. Худанай, Черемух... модо урадхуулгын участогу... ажаллагшад медицинскэ зохих... һаламжа абаха аргагүй байдаг... Хориин, Хэжэнгын, Заиграйн ... гуудай элүүрые хамгаалгын ... культурын таһагууд модо ура... лагшадта үнгэрэгшэ жэлдэ яма... туһаламжа үзүүлээгүй шахуу.

Модо урадхуулагшадай куль... эрилтые хангаха талаар үнгэр... жэлдэ тохёолдоһон дутагдалну... жэлдэ дахяад дабтагдажа б... Үдын модо урадхуулгын ко... ажалшадай байра байдалые ... хүдэлмэриие оройдоол 60 пр... дүүргээ. Олохон участогуудта ... булангуудай үгы дээрэһээ ки... харуулха газаргүйдэнэ.

Энэ жэлэй навигациие амж... тайгаар дүүргэхын тулада соц... тическэ мүрысөө үргэнөөр дэлг... хэ, ажалай түрүү арга метод... үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ ш... гэжэ үгэ хэлэгшэд заагаа.

Республикын модо урадху... шадта хандаһан хандалгые зү... дэ хабаадагшад нэгэн дуугаа... лан абаа.

Комсомолецуудта туһаламжа хэрэгтэй

Манай колхозой гэшүүд ойрын жэлнүүдтэ ниитынгээ ажахые эрид хүгжөөхэ ба малажалай ашаг шэмэ үгэлгые улам дээшэлүүлхэ зорилгоор шухала хэмжээ-ябуулгануудые баталан абаад, бэелүүлжэ эхилэнхэй. Ниитын ажахые хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ колхозой комсомолецууд болон залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Манай комсомольско организацида 50 гаран комсомолецууд тоологдоно. Олонхи комсомолецууд малай фермэ, хонидой отаранууд дээрэ ажалладаг юм. Тэдэнэр партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа байна. Жэшээнь, Цыпилма Аюшеевагай хүтэлбэрилдэг хониной племенной отара дээрэ комсомолка Бадма Хандажапова, Надя Дандарова, Дулгарма Иванова гэгшэд оролдосотой һайнаар ажаллажа, колхознигуудай дунда хүндэтэй болонхой.

Мүн колхозой нэгэдэхи бригадын малай фермэ дээрэ ажалладаг комсомолканууд Цырма Дашиева, Бутыдсу Бадмацыренова гэгшэд үбһэ тэжээлэй дутамагшье һаа, малаа тобир тарганаар ондо оруулжа байна.

Мүнөө жэл манай колхоз түрүүшынхеэ 180 гектарта кукуруза тарихань. Кукуруза тарилгада колхозой комсомольско организаци ехэ үүргэ эзэлхэ зэргэтэй. Комсомолецууд тусхай звено эмхидхээд, кукуруза тариха газар дээрээ наг шэбхэ, шубуунай аргал болон үнэһэ шэрэхэ, һайрамай уһа тогтоохо байһан аад, мүнөө дээрээ эдэ хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Комсомольско организациин бюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Бадмаев тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ комсомолецуудай бүхы хүсые элсүүлхэ зэргэтэй. Манай хүдэлмэридэ парторганизациин зүгһөө ехэхэн туһаламжа хэрэгтэй. Теэд манай комсомольско организациин хүдэлмэридэ колхозой партийна организаци багаар туһална гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энээн тухай нэгэ иимэ баримта гэршэлнэ. Март һарын эсэстэ комсомольско организациин суглаан болоһон байна. Теэд колхозой партийна организациин секретарь нүхэр П. Дымбрылов суглаанай болохо байһые мэдэбэшье, ерэжэ байлсаагүй. Байлсаа һаань комсомолецуудташье, өөртэнь ехэл һайн байгаа. Юуб гэхэдэ, комсомолецууд энэ суглаан дээрээ шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ бшуу.

Комсомолой хүдэлмэридэ партийна эхин организацинууд үдэр бүри туһалха зэргэтэй гэжэ парти һургана. Тиимэһээ, манай колхозой партийна организаци комсомолецуудай хүдэлмэриие һонирхохо, дутагдалнуудыень саг соонь заажа үгэхэ, туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Д. Дашиев, Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой комсомольско организациин бюрогой гэшүүн.

Кукурузын өөрын үрэһэтэй болохобди

Манай колхоз Хэжэнгын аймагай томохон колхозуудай нэгэниинь юм. Колхознай түсэбэй ёһоор энэ оной октябриин 1-дэ 2 мянган толгой эбэртэ бодо малтай, тэрэ тоодо 800 үнеэтэй болохо зэргэтэй. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада колхозой малшад ехэ оролдолго гаргана. Үшөө 370 гаран толгой түл абаа һаа, тэдэнэр эбэртэ бодо малаар гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ байна.

Колхозой партийна организаци энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ малшадай бүхы хүсые элсүүлнэ. Манай малшад партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые урма баяртайгаар угтаа һэн. Колхознигууд, илангаяа малшад Пленумэй тогтоол бэелүүлэн һү, мяха, тоһо, ноохо, мүн малажалай бусад ашаг шэмые үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ һураггүй ехэ болгохо зорилго урдаа табяа. Үнеэдһээ һү ехээр һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөн малшадай дунда улам үргэнөөр дэлгэрбэ.

Колхозой партийна организаци малажалай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлгэдэ хододоо анхаралаа табина. Нёдондо жэл парторганизациин үүсхэлээр колхоздо 168 гектар силос хэхэ ургамалнууд, мүн 100 гаран гектар кукуруза таригдаһан байгаа. Тиин үнеэдһээ һү һаалгые эрид дээшэлүүлгэдэ кукурузын угаа ехэ удхашанартай байһаниие малшаднай өөһэдөө туршажа, мэдэжэ абаа. Мүнөө колхозой правлени ба партийна эхин организаци кукуруза тарилгые саашадань үргэдхэхэ байна. Нёдондо жэл кукурузые ехэнхидээ муу хүрьһэтэй газарта263 тарижа, бирагүй ургаса абаһан байнабди. Гэбэшье, Худан голой урда бэедэ, шииг ехэтэй газарта мүн Ожорһотын, Сагаан-Нуурай фермэ шадарай шэнэ хахалагдаһан газарта таригдаһан кукуруза үндэр ургаса үгэһэн юм. Тиин эндэ 400 тонно шахуу силос дарагдаһан байгаа. Мүнөө Сагаан-Нуурай малшад энэ силосые үнеэдтээ эдюулжэ, һү һаалгые урматайгаар дээшэлүүлжэ байнхай.

Һаяхан энэ гүүртэдэ малшадай үдэр түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Һайндэртэ аймагай түрүү малшад, һаалишад болон малажалай бусад хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабаадалсаа. Эндэ һаалишан коммунистка Цыпилма Дашиева кукурузын аша үрэ тухай иигэжэ хөөрэбэ:

—Кукурузын набшаар дарагдаһан силос малдаа эдюулхэдэмнай үнеэднай эли бодо һү оролно. Би мүнөө үнеэн бүрһөө дунда жэшээгээр 4—5 литр һү һаадаг болооб. Зарим үнеэдни үдэрэй 8—9 литр һү үгэнэ. Нүхэдүүд, үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлхын, мүн ехэ ороохо таряатай болохын тулада кукуруза ехээр таригты!—гэжэ тэрэ уряалба.

Кукуруза тарилгада колхозой яажа бэлэдхэжэ байһан тухай асуудал партийна нээмэл суглаан дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Санжимитыпов элидхэл хээ.

Мүнөө жэл манай колхоз 440 га кукуруза тариха түсэбтэй. Тиимэһээ нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал мүнөө 3—4 дахин ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Кукуруза тарилгые гансал квадратно-гнездовой аргаар хэхэ байнабди. Кукуруза тарилгада бэлэдхэлэй горьтойхон хүдэлмэри хэхэ гэжэ партийна суглаан хараалба.

Кукурузые һайн хүрьһэтэй, уһалагдадаг, шэнэ хахалагдаһан газарта тариха гэжэ шиидэнхэйбди. Мүнөө кукуруза тариха газартаа агротехническэ элдэб хэмжээ-ябуулганууд үнгэргэгдэнэ, һайрамай уһан тогтоогдоно, наг шэбхэ гаргагдана.

Гадна, кукурузын һайн шанартай үрэһэ бэлэдхэхэ шухала. «Заготзерногой» Новоильинскын пунктһаа кукурузын 68 центнер үрэһэ колхоздоо абаха байһан аад, мүнөө 30 центнерыень асараабди. Тиимэһээ манда үшөө 38 центнер кукурузын үрэһэн дутана.

Партийна организаци кукурузын буурсаг буталжа үрэһыень абаха хүдэлмэридэ һурагшадые, мүн үбгэд болон хүгшэдые олоорнь хабаадуулха гэжэ хэлсэбэ. Тэдэнэр парторганизациин шиидхэбэриие булта һайшаажа, энэ хүдэлмэриие богони болзор соо, һайн шанартайгаар хэхэ байһанаа мэдүүлнэ. Кукуруза тариха 6—8 хүнүүдһээ бүридэһэн тусхай 2 звено эмхидхэгдэнхэй. «Мүнөө жэл кукурузын өөрын үрэһэтэй болохомнай», — гэжэ колхознигууд ехэтэ баярлана.

Ниитын малажалые хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлгэдэ кукурузын тон ехэ удхашанартай байһан тухай колхознигуудта гүнзэгыгөөр ойлгуулха лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүдые партийна организаци үнгэргэжэ байна. Кукуруза тарилгые колхозой коммунистнууд, бүхы колхознигууд ехэ шухалада тооложо, өөрынгөө буусын газар дээрэ 0,05 га тариха гэһэн уялга абанхай.

Хабарай тарилгын мүнөө ойротоод байхада кукуруза тарилгые, мүн бусадшье культурануудые тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие унжагайруулжа болохогүй. Гэбэшье, энэ шухала хүдэлмэридэмнай Чесанын МТС-эй мэргэжэлтэд, главна агроном нүхэр Тайпов түрүүтэй анхаралаа багаар хандуулна, бидэнэртэ һайнаар туһалнагүй. Кукуруза тариха газарыемнай ерэжэ хараагүй, зүбшэлсөөгүй, мүн энэ культурые хайшан гээд квадратно-гнездовой аргаар тарихаб гэжэ колхознигуудта заажа үгэхэ семинар үнгэргэдэггүй байна.

Кукурузын тарилгые үргэдхэжэ, ороохо таряагаа ехэдхэхэ, малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө парторганизаци энэ мэтын хүдэлмэри хэжэ байна, саашадаашье хэхэ юм.

Ж. Бадмаев, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Малажалые хүгжөөлгэ—манай гарта

★ ★

Наукын туйлалтануудые, түрүү аргануудые хэрэглэе

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска …нумэй түүхэтэ тогтоолой гараһа… һүүлээр энэ колхоздо ерэжэ хү…эрилһөөр хоёрдохи жэлээ боло… байнаб. Энэ үе соо колхозой мал…тай хамта зоотехническэ наукын …лэй үсын туйлалтанууд болон тү…шүүлэй дүй дүршэлые малажал…нэбтэрүүлхэ талаар зарим тэды …эммэри хэгдээ гээшэ. Үнгэрэгшэ …дэ абаһан бүхы тугал…дайнгаа хахадыень …үү анха түрүүшын… эхэһээнь һалгаажа …жүүлээбди, хоёр гүүр… тугалнууд түлигдэ…гүй байрада түлжүү…дээ. Энэ жэлдэ би…эр бүхы тугалнуудаа …ээнь һалгаажа түл…үлхэ зорилготойбди. …рэгшэ жэлһээ хурь…ые кошарно-базова ар… түлжүүлжэ заха…бди.

…нэ арга хэрэглэхэдээ … гараһан хурьгадые …—гурбан үдэр соо тусхай та…ланууд соо эхэтэйнь суг байл…а харууһалнабди. Юундэб гэ…э, хурьгад эхэеэ, мүн эхэнүү…шье хурьгадаа таниха болодог …на. Тэрэгүйдэ зарим хонид, илан…а түрүүшынхеэ хурьгалһан хонид …ьгаяа абажа үгэхэгүй гэжэ бай… Удаань нэгэ үдэр гараһан хурь… суглуулагдажа, тусхай сакма… болгогдоно. Тиигээд хурьгадай …һан сагуудые харалсажа, тэ… сакмануудаа саашадань хамтад…аг байнабди.

…бэлэй хүйтэндэ һая гараһан …ьгадай байдаг таһалгаханууд со…моор, үбһөөр хушагдадаг. Хурь…ые түрүүшын 10—15 хоногто хо…од илангаяа һайнаар, нари… харууһалдаг. Юуб гэхэдэ, эгээл … үедөө хурьгадай гарзалхань … байдаг юм. Бидэнэр һая гара… хурьгадай арба хономсоор та…ай һагшадаһа, комбинированнэ …эл, шрот гэхэ мэтые машинидаг… һүндэ дэбтээгээд үгэжэ захал…ди. Хурьгадта кормушканууд …оо тэжээл эдюулэгдэнэ. Тэрээн…һээ гадна, хурьгадта дабһан, яһанай гурил, үнэһэ, хөө гэхэ мэтын минеральна тэжээл үгтэнэ. Хонишоднай гараһаар 5—7 хонохолоорнь хурьгадтаа зөөлэхэн һайхан үбһэ шэмхэлүүлжэ һургадаг. Тиихэдэ витамин ехэтэй нарһанай, хуһанай; уляаһанай намаанууд хурьгадта эдюулэгдэжэ байдаг. Шэнэ арга хэрэглэһэнэй ашаар, хурьгадай гарзалха ушар эрид үсөөрөө.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолой гараһанай һүүлдэ колхознай нийтынгээ ажахые, тэрэ тоодо малажалые хүгжөөлгөөр табан жэл соо хэгдэхэ ехэхэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалба. Тэдэ хэмжээ-ябуулгануудай ёһоор 1960 он болотор үнеэдһээ һү бүри ехээр һаадаг болохо, мүнөө хонин бүриһөө 1,3 килограмм нооһо хайшалдаг байгаа һаа, 3,2 килограмм хайшалдаг болохо зорилго табигдаба. Тиихэдэ малаймнай, илангаяа хонидоймнай тоо толгой ехээр олошорхо юм. Мүнөө хонидоймнай тоо толгой 4400 байгаа һаа, табан жэлэй эсэстэ 12 мянга болохоор хараалагдана. Тиихэдэ мүн гахайнуудай, шубуудай тоо толгой ниилээд олошоруулагдаха байна.

Нийтын малай тоо толгой олошоруулхын, илангаяа ашаг шэмыень горьтойгоор дээшэлүүлхын тулада малажал эрхилэлгын культурые дээшэлүүлхэ гээшэ шухала удхашанартай. Наукын туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые малажалда үргэнөөр нэбтэрүүлхын тула малай типовой һайн байранууд хэрэгтэй. Эдэ жэлнүүдтэ үнеэдэй байха 6, хонидой —12, шубуудай—3 типовой байранууд баригдаха, мүнөө баригдажа байһан гахайн нэгэ типовой байра дүүргэгдэхэ юм. Эдэ жэлнүүдтэ фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд үргэнөөр механизацилагдаха байна.

Елена Шевлякова, Үшөөтэйн МТС-һээ энэ колхоздо хүдэлмэрилдэг зоотехник.

Үнеэдэй шэнэ гүүртэ

…и 1952 оной эхиндэ жэлтэй боло…байһан 130 буруу тушаажа абаа … Тиигээд 1953 ондо заримыень …да оруулжа, 1954 ондо 98 тугал …ан байгааб. Тэдэ тугалнуудии …даа үлөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы …эй гунжадаа бухада оруулаад, …э шэнэ түл абажа захаланхайб. …ушын хорсод тугал абтаад бай… Тиимэһээ минии даажа байһан …э һаамхай үнеэдэй … гүүртэ болохо юм. …ртиин ЦК-гэй январ… Пленумэй түүхэтэ тог…лой танилсаад байха… бидэнэр гүүртээ һү …й үнеэдэй гүүртэ бол… гэжэ шиидээбди. Ма… ашаг шэмэ ехэтэй …хын тулада бага… …ь хойшо һайнаар ба…эр харууһалха, эдеэ…хэ хэрэгтэй. Залуу … тушаажа абахадаа …эр буруу, хашараг …адань һайнаар түл…хэ хэрэгтэ ехэ анха…а хандуулдаг һэмди. Энээнэй …р мүнөө залуу үнеэднай бэе…тай, томонууд мал болонхой.

…лай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын …а тэжээлэй һайн база байгуул…шэ шиидхэхы удхашанартай … Энээнине һайнаар ойлгоһон …й малшад нийтынгээ малда үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь шадаха зэргээрээ колхоздоо туһалха гэжэ шиидээ. Тиигээд 30 гектар хээрын сабшалан тушаажа абаад, тэрээн дээрээ наг шэбхэ гаргажа, утэгжүүлгэ хэжэ байнабди. Энэ хабартаа, ерэхэ зундаа сабшалангаа хоёр-гурба дахин уһалха, мүн бусад хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ байнабди. Манай гүүртын малшад сабшалан һайжаруулха хүдэлмэрине агротехническэ заабариин ёһоор үнгэргэжэ, гектар бүриһөө 18 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряаха зорилготой. Тэрээнһээ гадна, 10 гектарта кукуруза тарижа, баян ургаса хуряаха зорилготойбди. Иигэжэ фермэ шадараа кукуруза тарихада ехэ һайн гэжэ һанагдана. Үшөө арбан гектарта зелёнко тарихабди.

Мүнөө гүүртэдэмнай хамта 60-аад үнеэн бии. Намтай хамта эндэ үшөө 5 хүн хүдэлмэрилдэг. Энэ үбэлдөө оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар нэгэшье толгой мал гарзалуулаагүйбди.

Аюша Цыбенов, колхозой һаамхай үнеэдэй гүүртые даагша.

★ ★

> **КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй һүүлээр Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 1955—1960 онуудта нийтынгээ ажахые бүхы дээрэнь, эгээн түрүүндэ тэрэнэй гол һалбари—малажалые хүгжөөхэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа.**
>
> **Мүнөө үедэ тус колхозой гэшүүд Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнуудтай хамта, тэрэ хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилбэ.**

★ ★

Хараалһан түсэбөө заатагүй дүүргэхэбди

Малажалһаа ашаг шэмэ абалгые ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой гарахатай зэргэ манай парторганизациин агитаторнуудай зүблөөн зарлагдаһан юм. Үргэн нийтэ колхозниг уудта, илангаяа малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ түүхэтэ тогтоолой гүн гүнзэгы удхые хайшан гэжэ тайлбарилха ёһотойб гэһэн асуудал энэ зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн байна.

Тэрэнэй һүүлээр бүхы 11 агитаторнууднай фермэ, отарануудта ошожо, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа эхилээ һэн. Агитаторнууд Ц. Галсанов, Ц. Будаев, Ц. Очиров болон бусад илангаяа ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Энэ тогтоолой удхашанарые тайлбарилхатаяа хамта, манай колхозой правлени ба партийна организаци олониитэ колхозниг уудболон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалба. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 1960 ондо малажалһаа ашаг шэмэ улам ехээр абаха гэжэ шиидхэһэн байнабди.

Малажалһаа ашаг шэмэ улам ехээр абахын тула эгээн түрүүндэ малайнгаа тоо толгойе олошоруулха байнабди Жэшээлхэдэ, хонидоймнай тоо толгой 2,8 дахин олошоруулагдаха зэргэтэй, 1959 он багта хонин һүрэгнай бүхыдөө нарин ба нарибтар нооһотой болгогдохо юм. Энэ жэлһээ хойшо бүхы эхэ хонидоо искусственнаар үрэжүүлхэ болонобди. Үнеэдэймнай тоо толгой мүн лэ олошоруулагдажа, үүлтэрынь һайжаруулагдаха байна.

Малайнгаа ашаг шэмэ үгэлгые эрид ехээр дээшэлүүлхын тула найдамтай һайн тэжээлэй база байгуулха хэрэгтэй гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Эгээл тиимэһээ сабшалангайнгаа ургаса дээшэлүүлхэ, тэжээлэй культурануудые ехээр тарижа ургуулха байнабди. Орооһото культурануудай дунда кукуруза тарилга онсо һуури эзэлхэ болоно. Кукурузаар һайн шанартай силос дарахаһаа гадна, тэрэнине ногоон тэжээл болгон хэрэглэхэ, мүн орооһо таряашье хуряан абаха болонобди.

Манай нютагай эрхэ байдалда кукуруза тарижа ургуулха бүхы арга боломжонууд бии. 1953 ондо манай колхоз 6 гектар газар дээрэ кукуруза тариһан аад, гектар бүхэнэй 130 центнер ногоон эшэ набша суглуулһан байна. Теэд гансашье ногоон эшэ набша суглуулагдаха бэшэ, харин кукурузын буурсагууд хуряагдаха байна. Манай нютагай колхозник Дашинима Дымчиков үнгэрһэн жэлдэ өөрынгөө буусада нэгэ хэдыхэн эшэ кукуруза таряа бэлэй. Харин тэрэнь яһала һайнаар ургажа, хүсэд эдеэшэһэн байна ха юм.

Орооһото культурануудай тарилтын талмай дээрэһээ бүри ехэ ургаса хуряажа, гүрэндөө тушааха, үрэһэ хаахаһаа гадна, зарим хубиинь нийтынгээ малажалда тэжээл болгон хэрэглэхэбди, колхозниг уудай ажалта үдэртэ хубаахабди.

Малайнгаа үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхын тула дулаан һайн байрануудые улам олоор бариха түсэбтэйбди. 1955—1960 онуудта типовой проектын ёһоор үнеэдэй гурбан байра, тугалай гурбан байра, хонидой 12 байра гэхэ мэтэшэлэн баригдаха болоно. Тэрэшэлэн 150 тонныи багтаамжатай гурбан силосна түхеэрэлгэ жэл бүхэндэ баригдаха юм. Тэдэ бүгэдэһөө гадна, малшадай байха 33 гэр, 7 улаан булан, 6 бани баригдаха зэргэтэй байна. Малажалдахи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые хүнгэдхэхын тула элитэ ехэ хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагданхай. Тэрэнэй ёһоор хэдэн кормозапарнигууд, тэжээлэй кухнинууд тодхогдохо, худагууд малтагдаха, үнеэ һаадаг агрегадууд түхеэрэгдэхэ байна.

Малай ашаг шэмэ ба орооһото культурануудай ургаса дээшэлүүлһэнэй ашаар колхозоймнай олзо доход улам бүри ехэ болохо. 1960 ондо манай колхоз үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 4 дахин ехэ олзо доход абахаар хараална. Колхозой баяжахатай хамта, колхозниг ууд улам бүри шанга шадалтай болохо байһаниинь лабтай. 1960 ондо ажалта үдэр бүхэндэ 10 түхэриг мүнгэ, 4 килограмм орооһо болон бусад продуктнуудые хубаахаар хараалнабди.

Колхозойнгоо ажахые али бүхы талаарнь хүгжөөхэ ябадалда манай коммунистнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ба колхозно үйлэдбэриин түрүүшүүл онсо шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй, мүн мүнөө үедэшье дүүргэжэ байна. Манай партийна организациин 8 коммунистнар малажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр даалгагдаһан ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, жиирэй колхозниг уудта зориг жуулхы жэшээ харуулдаг. Коммунистка Цыпилма Цыденовагай ажаллажа байһан отарада мүнөө үбэл 500-гаад хурьгад нэгэшье гээлтэгүйгөөр кошарно-базова аргаар тэнжээгдэжэ байна. Коммунистнар Л. Лобсанов, Ж. Галсанов, Ц. Будаев болон бусад даалгагдаһан ажалдаа үнэн сэхээр хандана.

Колхозой правлениин ба партийна организациин зүгһөө малажалда ехэ анхарал табигдадаг болоно байна. Тиимэһээ тэндэ ажалладаг хүнүүдэй—һаалишадай, малшадай, хонишодой дунда социалистическэ мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ, ажалай эдэбхи үүсхэл гаргаха ябадал үдэр бүри олошорно. Өөһэд хоорондоо мүрысэдэг һаалишад нүхэд Д. Жалцанова, Ц. Галсанова, С. Галсанова, С. Сосорова болон бусад үбэлэйшье, зунайшье үедэ улам ехэ һү һаахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Хонишод Д. Дычинова, Ц. Цыдыпова гэгшэдэй даадаг отарануудта энэ жэлдэ кошарно-базова аргаар 1100-гаад хурьгад тэнжээгдэжэ байна. Мүн Ц. Норбоев ба М. Аюшеевэй даадаг отаранууд, С. Балданов, Ч. Иванов, Ш. Аюшеев гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүд энэ жэлэй үбэлжэлгые гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ байна.

Малажалые хүгжөөхэ талаар хараалһан түсэбүүдээ дүүргэхэ хэрэгтэмнай Үшөөтэйн МТС тон ехэ туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй. Илангаяа малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха, кукуруза тарижа ургуулха, үбһэ ногооной ба орооһо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ талаар МТС-һээ горьтой туһаламжа хүлеэнэбди.

С. Доржиев, Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

★ ★

Гүрэндөө нарин ба нарибтар нооһо үгэдэг болохобди

Манай Зэдын үргэн талада нарин ба нарибтар нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилхэдэ ехэ таарамжатай юм. Уужам ехэ бэлшээриимнай газар дээрэ шэмэ ехэтэй ногоон ургадаг. Гэбэшье, урдань манай колхоз ажахынгаа эгээл олзо доход ехэтэй һалбари болохо хони үсхэбэрилгые һайнаар хүгжөөжэ шададаггүй байгаа. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолой гараһанай һүүлдэ артелиимнай гэшүүд ажахыгаа хүгжөөхэ, тэрэ тоодо хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ талаар табан жэл соо хэгдэхэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа. Тэдэ хэмжээ-ябуулгануудай ёһоор, мүнөө хонидоймнай тоо толгой 4400 толгой байгаа һаа, 1960 ондо 12 мянга болотороо олошоруулагдахаар хараалагдана. Мүн хонидой ашаг үгэлгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. 1960 ондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,2 килограмм нооһо хайшалдаг болохо зорилго табигдаба. Энээнэй ашаар эдэ жэлнүүдтэ нооһо абалгаяа дүрбэ дахиниһаа үлүүгээр ехэдхэхэ байнабди.

Хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ тушаа табигдаһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бидэнэр хонишод тон түрүүндэ хонидой үүлтэр һайжаруулгада ехэ анхарал табиха ёһотойбди. Энэ жэлдэ манай хонишод МТС-эй зооветеринарна мэргэжэлтэдэй туһаламжатайгаар хонидоо гансал искусственна аргаар үрэжүүлхэ гэжэ шиидээ. Энэ түрүү аргаар хонидые үрэжүүлхэдээ имагтал эрхим үүлтэрэй нарин нооһотой хусануудые шэлэжэ хэрэглэхэ байнабди. Эдэ жэлнүүдтэ манай хонишод хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие ёһотой һайнаар ябуулжа, 1959 ондо гүрэндөө имагтал нарин ба нарибтар нооһо тушаадаг болохо гэжэ шиидээ.

Хонидойнгоо тоо толгойе түргэнөөр олошоруулхын тулада бидэнэр ажалдаа наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотойбди. Энэ жэлдэ хонишоднай хурьгадые түлжүүлхэ түрүү кошарно-базова арга хэрэглэжэ захалаа. Энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар эхэ хонидой хоёр отарада үбэлдөө абтаһан 1000 гаран хурьгад элүүр энхээр түлжүүлэгдэжэ байна.

Харин урдань хурьгадаа минии юрын аргаар түлжүүлжэ байхадаа, ехэ олооринь үхүүлдэг һэмди. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ аяар 458 хурьгадые нарайгаарнь үхүүлээбди. Эдэ гарзалһан хурьгадые үхүүлээгүй һаа, колхоздомнай хонидой бүхэли нэгэ отара бии болохо байгаа бшуу. Урдань юрын аргаар түлжүүлэгдэжэ байхадаа, хурьгадай хүйтэ абаха, дотороо үбдэхэ ушар ехээр гарадаг һэн. Мүнөө тиимэ юумэн үзэгдэхэеэ болёо тооной.

Манай хонишод энэ жэлдэ хонидой үбэлжэлгые, шэнэ түл абалгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ байна. Илангаяа манай түрүү хонишод Цырендаша Норбоев, Мунко Аюшеев болон бусад хонидоо нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулжа байна.

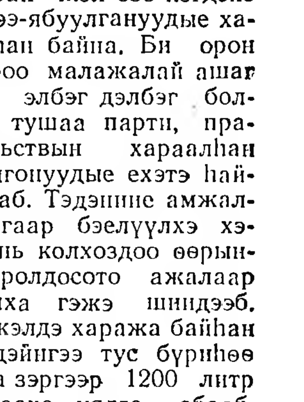
Малшадаа, тэрэ тоодо хонишодоо культурно-ажаһуудалай зохид һайн байдалтай болгохо хэрэгтэ колхозой правлени ба партийна организаци анхаралаа ехээр хандуулна. Малшадай һууха шэнэ шэнэ гэрнүүд баригдана, гүүртэ болон отарануудта улаан булангууд эмхидхэгдэнэ, кино харуулга, лекци уншалга, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэ гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд һайнаар ябуулагдадаг болоо.

Манай хонишод табан жэлэй турша соо хонидойнгоо тоо толгойе дүрбэ дахин олошоруулхаһаа гадна, үүлтэрыень һайжаруулха хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха, гүрэндөө имагтал нарин ба нарибтар нооһо үгэдэг болохонь лабтай.

Цибик Будаев, колхозой хониной-товарна фермые даагша.

Һү ехээр һаахаб

Би һаалишанаар дүрбэдэхи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Урда урда жэлнүүдтэ һү һааха талаар колхозойнгоо гүүртэнүүдэй бусад һаалишадһаа балай үлүүлдэгшьегүй һэм. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ хаража байһан үнеэдэйнгээ тугалнуудые эхэһээнь һалгаан түлжүүлжэ, анха түрүүшынхеэ нютагай үүлтэрэй 14 үнеэдэй тус бүриһөө 1034 литр һү һааһан, 15 тугал абажа түлжүүлһэн байнаб. Минии хаража байдаг үнеэдэй зариманиинь хүгшэрэнхэй. Тэдэ үнеэдые тугалдань хүхүүлэнгүйгөөр һаадаг болохонь бэрхэтэйшэг байгаа. Зарим үнеэдии 6—7 дахин тугаллаһан байһан юм. Тиибэшье, бидэнэр үсэд оролдосотойгоор ажаллан, үнеэдээ тугалгүйгөөр һаалгадаг болгожо һургаһан байнабди. Иимэ арга хэрэглэхэтээ хамта, бидэнэр мүн үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һаалга эмхидхэжэ захалаа һэмди. Үнеэдэй амидын шэгнүүрые, һү гарасыень, ямар тэжээлдэ дуратайень харалсажа эдеэлүүлхэдэ һү үгэлгэеэ горьтойхоноор дээшэлүүлдэг байна. Үнеэдтэ шэмэтэ тэжээл эдюулжэ байхада һү ехээр үгэдэг. Үбэлэй сагта бидэнэр үнеэдтэ үдэрэй хоёр дахин силос эдюулжэ байгаабди. Үнеэдые зүбөөр һаажа һураха гээшэ ехэ удхашанартай байба. Жэшээлхэдэ, үнеэе һаахынгаа урда тээ, һаажа байхадаа, һаажа дүүргэхэдээ дэлэнгыень, хүхэнүүдыень нидхэржэ, массаж хэхэдэ һайнаар эбилдэг, ехэ һү үгэдэг байна.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум малажалһаа ашаг шэмэ абалгые ехэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор колхознай малажал хүгжөөлгөөр табан жэл соо хэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна. Би орон дотороо малажалай ашаг шэмэ элбэг дэлбэг болгохо тушаа парти, правительствын хараалһан зорилгонуудые ехэтэ һайшаанаб. Тэдэниие амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэнь колхоздоо өөрынгөө оролдосото ажалаар туһалха гэжэ шиидээб. Энэ жэлдэ хаража байһан үнеэдэйнгээ тус бүриһөө дунда зэргээр 1200 литр һү һааха уялга абааб. Үбэлжэлгын үнгэрэгшэ 6 һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 600-гаад литр һү һаагаад байнаб.

Үнгэрэгшэ жэлдэ би хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо ерээ һэм. Тэндэ ороной түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлтэй танилсааб. Тиигээд энэ жэлдэшье бэшэ һаа, ерэхэ жэлдэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олохо зорилготойгоор ажаллажа байнаб.

Дари Жалцанова, колхозой һаалишан.

…ГУУД ДЭЭРЭ: 1. Колхозой барилгада хэрэглэгдэхэ модон трактораар шэрэ…лха. 2. Һаалишан Д.-Х. Содбоева, малшан А. Цыбенов, колхозой түрүүлэгшэ Ц. Г. Галсанов, МТФ-е даагша Г. Аюшеев, партиина эхин организациин секретарь ба бухгалтер С. Д. Доржиев гэгшэд 1955—1960 онуудта малажалаа хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай хөөрэлдэжэ байнад. 3. Шэнээр баригдаһан хонидой байра соо.

А. Мантаевай фото.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Механизациин аша туһа

Мяха-консервын комбинадта хэгдэдэг консервэ, колбаса болон бусад продуктнуудые хайрсаглахада хюрөөдэгдэмэл модон материал тон ехэ хэрэгтэй болодог. Тиимэһээ комбинадай дэргэдэ модо хюрөөдэдэг ехэ цех хүдэлмэрилдэг. Эндэ хайрсагууд, бочконууд болон бусад амһартанууд хэгдэнэ, модо хюрөөдэдэг ехэ ехэ станогууд дээрэ олон арбаад хүдэлмэришэд ажаллана. Мүнөө тус цехын хүдэлмэришэд Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Бригадир нүхэр Гордеевэй хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа цех соогоо түрүүлжэ ябана. Бригадын һара бүхэнэй даалгабари нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Ажалайнь бүтээсэ дээшэлнэ. Слесарьнүүд иимэ амжалта яажа туйланаб гэхэдэ, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые зохёожо, тэдэнээ үйлэдбэри дээрээ шадабаритайгаар хэрэглэнэ. Тэдэнэр һаяхан нимгэн хабтагайнуудые хюрөөдэдэг механическа станок зохёогоо. Тус станогыень ашаглалгада оруулаад байхада хабтагайнуудые гараар хюрөөдэлгэ дээрэһээ хэдэн хүн сүлөөлэгдэжэ ондоо хүдэлмэридэ табигдаа. Слесарьнүүд нүхэд Дульский, Перфильев гэгшэд механик Балановай хүтэлбэри доро үшөө нэгэ шэнэ станок зохёогоо. Мүнөө тэрээгээрнь хабтагайнуудай эрмэгүүдые хайха, бочконуудта оёор һуулгаха хүдэлмэринүүд механическаар хэгдэдэг болобо. Слесарьнүүдэй ажалдаа творческоор хандадаг байһанай, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар цехын халаан бүхэнэй нормо үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Н. Святогор.

Түрүү һаалишан

1944 ондо Татьяна басаган фермэ дээрэ хүдэлмэрилхэеэ ерэһэн байна. Гурбан жэл малшаар хүдэлмэрилбэ. Энэ үе соогоо мал харууһалха талаар нилээд дүй дүршэлтэй болоо. Уданшьегүй колхозой правлени тэрээндэ ехэ харюусалгатай хэрэг даалгаба: Татьяна һаалишан болобо. Түрүүшынгээ жэлдэ һаалишан боложо шадаха байһанаа харуулаа.

1954 ондо ВЛКСМ-эй гэшүүнэй зэргэдэ тэрэ абтаа һэн. Хүдэлмэридөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһан дээрэһээ уданшьегүй фермэ дээрээ комсомольско группорг болгогдоо.

Нёдондо абаһан бүхы түлнүүдээ эхэһээнь һалгаан түлжүүлхэ гэһэн зорилго фермын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаа. Тиихэдэ Татьяна Ермоева коллективэйнгээ дунда жэшээ харуулан, энэ шэнэ арга хамагһаа түрүүн хэрэглээ.

—Тугалые эхэһээнь һалгаан түлжүүлхэ гээшэ тиимэ амар хэрэг бэшэ байгаа. Илангаяа хүгшэн үнеэдые тугалгүйгөөр һааха гээшэ түбэгтэй хүдэлмэри юм. Бүхы түлнүүдээ энэ шэнэ аргаар түлжүүлхын түлөө тэмсэнэб. Иимэ арга хэрэглэхэдэ тугалнууд элүүр энхэ байхаһаа гадна, үнеэдһээ нэмэлтэ ехэ һүн һаагдана,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Нүхэр Ермоева энэ жэлдэ 13 үнеэ харууһална. Тэдэнэйнь 9-ниинь тугаллаа. Абтаһан тугалнууд бултадаа эхэһээ һалгаагдан түлжүүлэгдэнэ. Үнеэдһээ һү һаалгые һара бүхэндэ дээшэлүүлһээр, мүнөө сүүдхэдээ 75 литр хүрэтэр һү һаана.

Иигэжэ үнэн сэхээр хүдэлмэрилһэнэй ашаар Татьяна Ермоева Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

И. Зачинаев.

Жэшээ харуулна

Коммунист Доржиев Закаменай аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздохи магазинда наймаалагшаар ажалладаг юм. Тэрэ хадаа худалдаа наймаанай системэдэ олон жэл соо хүдэлмэрилхэ зуураа, ехэ дүй дүршэлтэй, шадамар наймаалагша болонхой. Ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, хүдөөдэ худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар ажалшадай дунда хүндэтэй болоһон байна. Малшадые эд бараагаар элбэгээр хангахын тулада холын фермэ, гүүртэнүүдтэ нүүдэл наймаатайгаар ошодог.

Мүнөө хабарай тарилгын эхилхэтэй сасуу нүхэр Доржиев тракторна болон таряанажалай бригаданууда ябажа, механизаторнууд, колхознигуудые эд бараагаар хангахаяа бэлэдхэнэ.

Эд бараанай эрьесые түргэдхэхын тулада ажалшадай эрилтэ ба захилнуудые хододоо шэнжэлжэ, шухала хэрэгтэй юумэнүүдые асаруулхые оролдодог. Энэнь түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ туһа болоно. Жэшээнь, үнгэрһэн кварталай түсэб зуу гаран процент дүүргэгдээ. Сельпогой наймаалагшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ коммунист Доржиев хододоо түрүүлдэг, бусад наймаалагшадта жэшээ харуулдаг байна.

Э. Цыренжапов.

Студентнүүдэй научна конференци

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институтда студентнэрэй ээлжээтэ научна 6-дахи конференци боложо үнгэрбэ.

Пленарна түрүүшын заседани дээрэ институдай директор доцент А. В. Булгадаев үгэ хэлээ. Удаань, түүхын факультедэй 3-дахи курсын студент Ц. Жамсарано «Һурагшадые хүдөө ажахын хүдэлмэридэ дуратайгаар хүмүүжүүлгэ», биологическа факультедэй 4-дэхи курсын студентка В. Ловцева «Үрэһөөр ба рассадаар таригдаһан кукурузын урган хүгжэлгэ», литературна факультедэй 3-дахи курсын студентка З. Коженева «Пионерскэ лагерьнуудта студентнэрэй зунай практика ба педагогическа мэргэжэлые хүгжөөлгэдэ тэрэнэй нүлөө үзүүлхэ удхашанар» гэһэн темэнүүдтэй элидхэлнүүдые хэлээ. Мүн түүхын науканuудай секцидэ — 3 элидхэл, филологическа науканuудай секцидэ— 5, математическада — 3, биологическа факультедтэ — 3 элидхэл шагнагдаа.

Филологическа науканuудай секцидэ болоһон элидхэлнүүдэй дундаһаа 4-дэхи курсын студент Содномовой «Бурят-монгол хэлэндэ абтаһан үгэнүүдэй хубилалгын фонетическэ хуули ёһонууд» гэһэн элидхэл шагнагшадые һонирхуулаа.

Конференци дээрэ һайн сэгнэлтэнүүдые абаһан элидхэлнүүд үнэтэ шангуудта хүртэһэн байна.

Н. Дугаров.

Нүүдэл выставкэ

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые аймагай ажалшадта тайлбарилан ойлгуулхын зорилгоор хизаар ороноо шэнжэлэлгын Кяхтын музей нүүдэл выставкэ эмхидхэбэ. Кукуруза яажа тарихаб гэжэ эндэ дэлгэрэнгыгээр харуулагданхай. Манай эндэхи эрхэ байдалда кукурузые тариха тухай, ондоо культурануудта орходоо тэрэнэй урпаса ехэтэй ба ашаг ехэтэй байһан тухай выставкые харагшад тодо баримтанууд дээрэһээ ойлгоно.

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан стендэдэнь «Бурят-Монгол 1905—1907 онуудта болоһон ородой түрүүшын революциин үедэ» гэһэн тусхай бүлэг бии. Малажалай фермэ, гүүртэнүүдтэ нүүдэл выставкын ерэхэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд выставкын материалнуудые хэрэглэн, лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Мүн выставкэтэй хамта фотографи, парикмахерска, нүүдэл худалдаа наймаан ябалсана.

Энэ выставкэ аймагай бүхы колхозуудаар ябаха юм.

Гараха һарада музей хони үсхэбэрилхэ асуудалаар ээлжээтэ выставкэ эмхидхэхэ байна.

П. Дагбаев.

Шатараар „Урожай" обществын түрүү һууриин түлөө

«Урожай» гэжэ һайн дуранай спортивна обществын түрүү һуури эзэлхын түлөө республиканска мүрысөөн захалба.

Мүрысөөндэ Тогмидон (Баргажан), Тэлин (хүдөө ажахын техникум), Бобырь (Улан-Үдын МРЗ), Б. С. Аюшеев (Госшкола), Б. А. Аюшеев (Иволгын МТС), Комаров (Бага-Куналейн МТС), Синев (Онохойн туршалгын станци), Крынский (Кяхта), Сафьянов (Иволгын МТС), Цыремпилов (Улан-Үдэ) гэгшэд хабаадалсана.

6-дахи уулзалгын дүнгүүдэй ёһоор 1-дэхи разрядай шатаршан Крынский 6 очкоһоо 5 очко абаад, түрүү зэргэдэ ябана. Тэрэ гансахан Комаровто шүүгдэһэн байна.

Тэлин 6-һаа 4 очкотой, Тогмидон 7-һоо 4,5 очкотой болоо.

А. Игумнов.

Атомна дайнда бэлэдхэлгэдэ эсэргүүсэхые уряалан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой хандаһан Хандалгада Монгол Арадай Республикада гар табигдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монгол Арадай Республикын Науканuудай комитедтэ. Экономическа науканuудай кандидат Нацогдорж Венскэ Хандалгада гараа табижа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Советскэ правительственнна делегаци Будапештһээ бусаба

БУДАПЕШТ, апрелиин 7. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Советскэ Союзай Маршал К. Е. Ворошилов түрүүтэй СССР-эй Правительственна делегаци Венгрые Советскэ Армиин сүлөөлһөөр арбан жэлэй ойн һайндэртэ хабаадалсаад, Москвагаа бусахаяа эндэһээ мордобо.

Венгерскэ ажалшадай партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Матиас Ракоши, ВПТ-гэй ЦК-гэй Политбюрогой ба Секретариадай гэшүүд, Венгерскэ Арадай Республикын Президиумэй түрүүлэгшэ Иштван Доби, Венгерскэ Арадай Республикын Президиумэй гэшүүд, венгерскэ правительствын гэшүүд, олониитын түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн Венгриин сүлөөлэгдэһөөр арбан жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадахаяа арадай демократиин оронуудһаа ерэһэн правительственна делегацинууд, СССР-һээ Венгридэ байдаг посольствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, арадай демократиин оронуудһаа Будапештдэ байдаг посольствонуудые толгойлогшод ба тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд Будапештын Баруун вокзал дээрэһээ делегацие үдэшөө.

Вокзалай үмэнэ хүндэтэ харуул табигдаһан, венгерскэ ба советскэ гүрэнэй гимнүүд наадагдаһан байна.

Поездын ябахын урда тээ Венгерскэ Арадай Республикын Президиумэй түрүүлэгшэ Иштван Доби үгэ хэлээ. Советскэ арадай делегадуудта замдаа һайн ябажа хүрэхые хүсэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлээ. Шэнэ байдал зохёон байгуулгадань сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлдэг Советскэ Союзые венгерскэ арад баяр баясхалантайгаар ба дуратайгаар амаршална. Венгриин хани ба тэрэниие сүлөөлэгшэ—Советскэ Союзай хүндэлэлдэ, венгерскэ ба советскэ арадуудай хэтэ мүнхын эбдэршэгүй хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулан Доби юрөөл табяа.

Советскэ правительственна делегацие хүтэлбэрилэгшэ нүхэр К. Е. Ворошилов харюугай үгэ хэлэхэдээ, советскэ правительственна делегацида хани ёһоор дуратайгаар хандаһанайнь түлөө венгерскэ правительствода, венгерскэ ажалшадай партиин хүтэлбэрилэгшэдтэ, Венгриин ажалшадта бүхы делегациин, өөрынгөөшье зүрһөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө. Венгриин сүлөөлэгдэһөөр арбан жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бидэнэр эндэ хабаадалсабабди. Советскэ Союзай ба Венгерскэ Арадай Республикын хоорондо, арадай демократиин оронуудай хоорондо улам бэхижэжэ ба хүгжэжэ байһан хани барисаае энэ һайндэрлэлгэ эли тодоор харуулна. Энэ хани барисаан эб найрамдалай хэрэгтэ туһа нэмэри хэжэ шадаха ехэ хүсэн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэ хани барисаанай саашадаашье бэхижэхэдэнь найдажа байһанаа нүхэр К. Е. Ворошилов элишэлэн мэдүүлээ.

Советскэ делегадууд перрон дээрэ суглараһан түлөөлэгшэдтэй мордолгынхие халуунаар амаршалалсаа.

Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Андраш Хегедюш, Венгриин Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ Шандор Ронаи, Венгерскэ ажалшадай партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, хүнгэн промышленностиин министр Бела Салаи, Венгриин гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо Эндре Шик, генерал-лейтенант Геза Ревес, СССР-һээ Венгридэ байдаг посол, правительственна делегациин гэшүүн Ю. В. Андропов советскэ делегадуудые хилэ хүрэтэр үдэшөө.

Хитадай ба Чехословакиин хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба

ПЕКИН, апрелиин 7. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Хитадай ба Чехословакиин хоорондо 1955 ондо эд бараа андалдан абалсалга ба түлөөһэнүүд тухай хэлсээн үсэглэлдэр эндэ баталагдаа.

Энэ хэлсээнэй ёһоор Хитад хадаа руда, малажалай продуктнуудые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые, тэрэ тоодо сай Чехословакида худалдаха болоо. Чехословаки хадаа түхеэрэлгэнүүдые, буладаар хэгдэһэн зүйлнүүдые, автомашинануудые болон химическэ промышленностьда хэрэгтэй болохо түүхэй эд Хитадта худалдаха юм.

Великобританиин коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэд Пекиндэ ерэбэ

ПЕКИН, апрелиин 7. (ТАСС). Великобританиин коммунистическэ партиин генеральна секретарь Гарри Поллит, компартиин апелляционно комитедэй түрүүлэгшэ Роберт Стюарт үсэглэлдэр Пекиндэ ерээ гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ.

Майн нэгэнэй демонстрацида Парижда бэлэдхэл хэгдэнэ

ПАРИЖ, апрелиин 7. (ТАСС). Майн нэгэнэй заншалта демонстрациие Парижда үнгэргэлгэдэ бэлэдхэл хэжэ эхилхыень Сена департаментын бүхы ажалшадые ба профсоюзна организацинуудые уряалһан хандалгые тус департаментын профсоюзуудай нэгэдэл (ВКТ) толилоо.

Хандалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Эб найрамдалай түлөө, ажалшадай эрилтэнүүдые хангуулхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадай бата нэгэдэл туйлаха уряатайгаар энэ демонстрациие хамтадаа үнгэргэхэ тухай бусад бүхы профсоюзуудтай хэлсээ хэхээр профсоюзуудай нэгэдэл бэлэн байна.

Голландида забастовко болоно

ГААГА, апрелиин 7. (ТАСС). «Де Ваархейд» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор һаяшаг болоһон забастовкодо коммунальна предприятинуудһаа хабаадаһан зуу шахуу хүдэлмэришэдэй ажалһаа гаргагдаһан тухай Амстердамска муниципалитет соносхоо.

Өөһэдынгөө хүндэ хүшэр материальна байдалые һайжаруулхын түлөө тэмсэжэ байһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадые ажалһаань гаргалга, хүдэлмэришэдэй интересүүдтэ урбагшадые хэрэглэлгэ городой ажалшадай дунда гүнзэгы ехэ зэбүүрхэл үүсхээ. Газетын мэдээсэһэнэй ёһоор хэһээлтын шанга хэмжээ муниципалитедэй абаһанда эсэргүүсэлгын тэмдэг болгон коммунальна предприятинуудай 600 хүдэлмэришэд апрелиин 5-да дахин забастовко соносхоо.

Оронойнгоо сүлөөлэгдэһөөр арба[н] жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ Австрии[н] олониитэ бэлэдхэл хэнэ

ВЕНА, апрелиин 7. (ТАСС). Австриие гитлеровскэ фашизмһаа советскэ Армиин сүлөөлһөөр ба австрийска республикын дахин байгуулагдаһаар 10 жэлэй ой ойртобо. Статьянуудые, дурасхаалнуудые, сүлөөлэгдэһэн үдэр тухай фотографинуудые демократическа хэблэл толилно. Эдэ материалнууд хадаа орониие фашистска булимтарагшадһаа сүлөөлхэһөө гадна, ажабайдалаа һайжаруулгадань туһалһан Советскэ Армида Австриин хүн зоной баяр баясхалантай байһыень эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Ороной сүлөөлэгдэһэн түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн советскэ командовани хадаа Австридахи ажабайдалые һайжаруулха ба засагай органуудые байгуулхадань демократическа хүсэнүүдтэнь туһалха гэжэ оролдодог байһан юм. Тиихэдэ американска ба английска арминуудай командовани үшөө бүтэн үлэһэн гитлеровскэ генералнуудтай барисаатай зангаараа үлэһэн Австриие хоёр болгон хубаарилхые эрмэлзэдэг байгаа. Австриин баруун талада англо-американска командовани демократическа үүсхэл гаргуулдаггүй байһан юм. Тэндэ удаан саг соо ямаршье газетэ гаргагдадаггүй байгаа. Эзэмдэлгын засагаархид хадаа бүхы радиостанцинуудыень буляан абаһан байна. Тад һөөргэ, советскэ эзэмдэлгын сэрэгүүд Австриин демократическа хүсэнүүдэй үүсхэлые хүгжөөхын тулада бүхы юумэ хэдэг байһан юм. Тэдэнэр гүрэнэй радиостанцинуудые австриецуудта дамжуулан үгөө, газетэнүүдые гаргаха ябадалдань туһалаа. Советскэ командованиин заабаряар австрийска партинуудай түлөөлэгшэд саг зуурын правительство байгуулаа һэн. Удаань 1945 оной августда болоһон Потсдамска конференци дээрэ австрийска саг зуурын правительствые баруун гүрэнүүдэй мэдэрхэ ябадалые советскэ правительствын түлөөлэгшэд туйлаһан байна.

Орониие сүлөөлэлгэдэ ба австрийска республикые дахин байгуулгада Советскэ Армиин үүргые балартуулха гэжэ али болохоор оролдодог баруунай үзэл баримталдаг хэблэлшье 1945 оной апрельскэ үдэрнүүд австрийска арадта баяр баясхалантай үдэрнүүд болоһон байгаа гэжэ мэдэрхэ баатай болоо һэ[н]...

Австриие Советскэ Армиин с[ү]лөөлһэн үдэрнүүд тухай хэдэ хэ[н]... австрийска гражданинуудай дур[асхаалнуудые] «Ди Брюкке» журнал [то]лилоо. Сүлөөлэгшэ Советскэ Ар[ми]... гүнзэгы ехэ баясхалантай б[айһ]ыень эдэ дурасхаалнууд хару[улна]. Венскэ хүдэлмэришэн Гус[тав] Фолькманн иигэжэ бэшэнэ: «19[45] оной апрелиин һүүл багаар аме[ри]канска лагерьһаа табигдаһан ав[ст]рийска бүлэг солдадуудтай с[ам]таа би гэртээ бусажа ябааб. За[мдаа], автомат бариһан совет[скэ] боецтэй бидэнэр уулзаабди. Эсэй[н] үлдэһэн дээрэһээ хүл дээрэ [ар]шамай бидэнэй зогсожо байһые [ха]рахадаа, тэрэ өөрынгөө мэшээг с[оо]һоо нэгэ хүбэриг хилээмэ гарга[жа] бидэндэ үгөө. Удаань Флоридсдо[рф] шадар советскэ хоёр солдат[тай] бидэнэрэй уулзахада, тэдэнэр х[ани] ёһоор бидэндэ туһалһан бай[на]. Минии нюдэндэ нёлбоһо гүйгөө. [Би] советскэ нэгэ боецын хүзүүндэ а[бар]... тэрэниие тэбэреэб. Тэрэ ородоор [...] хэлээ, би немецкээр хэлээб. Хэл[эн]... нэйнгээ ондо ондоо байгаашье һаа[...] дайнай дүүрэһэндэ хоюуланайн[гаа] баясажа байһые ойлголсоһон б[ай]набди».

Австриин сүлөөлэгдэһөөр 10 ж[э]лэй ойн гүйсэхөө байһан ту[хай] статьяе «Эстеррейхише Фольксшти[м]ме» газетэ толилоо. Ороной сүл[өө]лэгдэһэнэй һүүлээр Австриин а[ра]хые һэргээхэ ябадалда Советскэ А[р]миин туһаламжа үзүүлһэн тухай [...]рээн соонь хэлэгдэнэ.

Энэ үедэ Венын хүн зон үлэсх[э] байдалда ороһон байгаа. Австрий[ска] правительство хадаа туһалам[жа] үзүүлхэ гүйлтатайгаар Советскэ п[ра]вительствода хандаһан юм. С[о]ветскэ командовани хадаа австр[ий]ска хүн зондо ороohо таряа, [кру]рил, сахар, мяха, өөхэ, тоһо ба х[...] таабха ехээр үгэһэн байна. Совет[скэ] арми хадаа түлишынгөө запасууд[...] Венэдэ ба Австриин бусад городу[уд]та үгэлсэһэн байна. Юуб гэхэдэ, ф[а]шистнууд эдэ городуудые газ, э[лек]тричество ба түлишэгүйгөөр орх[ижо] ошоһон байна. Советскэ сапёрну[уд] гансахан Венэдэ 60 мянган м[...] усадхан үгы хээ, 1.700 километр у[р]тай түмэр зам һэргээгээ, түмэр з[а]май 45 хүүргэ барял, 250 паров[оз], 10 мянга шахуу вагон заһабари[...]

Заналта хэгдэһээр

Тайвань арал дээрэ американска сэрэгүүдэй эльгээгдэхээ байһан тухай суу тараагдана

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 6. (ТАСС). Интернейшнл Ньюс Сервис агентствын корреспондент Кингсбери Смидэй Парижһаа дамжуулһан мэдээсэлые «Нью-Йорк джорнел-Америкэн» гэжэ газетэ толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Дипломатическа тушаалтанай Вашингтонһоо абаһан мэдээнэй ёһоор Тайвань дээрэ американска сэрэгүүдэй томо соединенинүүдые байралуулха тухай асуудалые Холбоото Штадуудай правительство хаража үзэнэ. Кингсбери Смидэй зааһанай ёһо[ор] энэ асуудалаар ямаршье шиидхэ[б]ри үшөө абтаагүй. Хэрбээ Куэм[ой] ба Мацзу аралнуудта Хитадай ко[м]мунистнуудай «добтолон ороод», [тэ]дэниие эзэлээд байгаа һаа гү, а[ли] байлдаа хэнгүйгөөр эдэ аралну[уд] дээрэһээ өөрынгөө сэрэгүүдые гар[га]хые Чан Кай-шиие баадхаад ба[й]һаань, Чан Кай-шида туһалхые [...] дурсагдаһан аралнуудые «хамга[ала]хын» тулада хэмжээ-ябуулганууд[ые ав]тажа болохоор багсаагдана.

Чанкайшистнуудай харата муухай добтолгону[уд]

ПЕКИН, апрелиин 7. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Фуцзянь ба Чжэцзян провинцинуудай эрье шадарай районуудта чанкайшистска авиаци ба корабльнууд үнгэрэгшэ һара соо нэгэтэ бэшэ добтолгонуудые хээ. Мартын 1-һээ 31 хүрэтэр чанкайшистска самолёдууд агаарай хилые 451 дахин дабан гаража, Фуцзянь ба Чжэцзян провинцинуудай эрье шадарай районууд дээгүүр ниидэһэн байна. Тиихэдээ, Ляньков, Фуцин, Путянь, Цзиньцзян, Юньсяо, Дуншань (Фуцзянь провинци) шадарай ба Дунтоушань (Чжэцзян провинци) шадарай уһануудай дээрэ ябаһан загаһашадые [...] самолёдууд юһэ дахижа бууда[жа] байна. Тиихэ үедэнь хамта дээ[рэ] 19 хүн алуулһан, 26 хүн шарх[ат]һан байна.

Чанкайшистнуудай Холбоото Ш[та]дуудһаа абаһан корабльнууд С[ю]... Путянь, Вайань, Хайтэн ба Ча[...] уездүүдэй уһанууд руу энэ үе[дэ] нэгэтэ бэшэ шурган ороод, заг[аһа] барилгын суднануудые бууда[жа] байгаа. Чанкайшистска сэрэгү[үд] эзэлжэ байһан Дунтин арал ша[да]рай уһанда ябаһан загаһа бари[һан] хоёр судные, 20 загаһашадые т[э]... нэр барижа абаашаа.

Турецкэ сэрэгүүд сирийскэ хилэ тээшэ абаашагдан[а]

БЕЙРУТ, апрелиин 7. (ТАСС). Анкараһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор турецкэ правительствын түлөөлэгшэ корреспондентнүүдтэ иигэжэ хуулитаар мэдүүлээ. Сирийскэ хилэ дээрэ байдаг турецкэ с[эрэ]гүүдые олон болгохын тулада яб[...] сэрэгүүдые ба бронетанкова бр[игада]дые тиишэ эльгээлгэ апрелиин 5-[...] үглөөгүүр эхилээ.

Ливанда американска агаарай-сэрэгэй база байгуулгада бэлэдхэл

БЕЙРУТ, апрелиин 7. (ТАСС). «Телеграф» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Бейрудтэхи гражданска аэродромые саашадаа американска агаарай-сэрэгэй база болгохын тулада, тэрэниие үргэдхэхыень ба шэнэд[хэн] һайжаруулхыень ливанска пр[ави]тельствода США дурадхаа.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО[В]

Мүнөөдэр кино театрнуудта

Оперо ба баледэй театрта — балет **«Эсмеральда»** (20 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — Чехословацка шэнэ фильм **«Песни гор»** (10 ч. 30 м., 12 ч. 30 м., 16 ч. 30 м. ба 20 ч. 30 [м.]). **«Укротительница тигров»** (14 ч. 3[0 м.], 18 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н — 00425. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. 214[...]